

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Економіки та менеджменту

(повна назва факультету)

Менеджменту та адміністрування

(повна назва кафедри)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня

бакалавра

(назва освітнього ступеня)

на тему:

**ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО
МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА, НА ПРИКЛАДІ
ТОВ «ЯКОБЗ ДАУ ЕГБЕРТС УКРАЇНА»**

Виконав: студент 4 курсу, групи БМс-41
спеціальності 073 «Менеджмент»

(шифр і назва спеціальності)

	<hr/>	<u>Мельничук О.Ю.</u>
	(підпис)	(прізвище та ініціали)
Керівник	<hr/>	<u>Гарматюк О.О.</u>
	(підпис)	(прізвище та ініціали)
Нормоконтроль	<hr/>	<u>Мосій О.Б.</u>
	(підпис)	(прізвище та ініціали)
Завідувач кафедри	<hr/>	<u>Сороківська О.А.</u>
	(підпис)	(прізвище та ініціали)
Рецензент	<hr/>	<u>Островська Г.Й.</u>
	(підпис)	(прізвище та ініціали)

Тернопіль – 2026

АНОТАЦІЯ

Мельничук О.Ю. Вдосконалення системи екологічного менеджменту підприємства, на прикладі ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна».

Кваліфікаційна робота бакалавра: 63 сторінки, 22 рисунки, 3 таблиці, 4 додатки, 31 літературне джерело.

Предмет дослідження – системи екологічного менеджменту ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна».

Об'єкт дослідження – екологічний менеджмент ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна».

Метою роботи є вивчення теоретичних положень та обґрунтування практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи екологічного менеджменту ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна».

Методи наукових досліджень: теоретично-пошуковий; системно-порівняльний; фінансово-економічний аналіз; статистичний аналіз; метод експертної оцінки; метод прогнозування тощо.

Практичне значення результатів дослідження полягає у формуванні й обґрунтуванні рекомендацій щодо вдосконалення системи екологічного менеджменту ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна». Здійснено оновлення екологічної стратегії ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» із врахуванням особливостей ведення сучасного бізнесу. Розроблено прогнозну бізнес-модель ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» на основі вдосконалення системи екологічного менеджменту.

Ключові слова: екологічний менеджмент, система екологічного менеджменту, екологічні ризики, екологічна безпека, екологічні технології, екологічні стандарти.

SUMMARY

Melnychuk O.Iu. Improving the environmental management system of an enterprise (case study: LLC «Jacobs Douwe Egberts Ukraine»).

Bachelor's qualification work: 63 page, 22 figures, 3 tables, 4 additions, and 31 references.

The subject of investigation is the environmental management system of LLC «Jacobs Douwe Egberts Ukraine».

The object of investigation is the environmental management of LLC «Jacobs Douwe Egberts Ukraine».

The aim of the work is to study the theoretical provisions and substantiate practical recommendations for improving the environmental management system of LLC «Jacobs Douwe Egberts Ukraine».

The methods of investigation are theoretical and search; system-comparative; financial and economic analysis; statistical analysis; expert assessment method; forecasting method, etc.

The practical significance of the research results lies in the formation and substantiation of recommendations for improving the environmental management system of LLC «Jacobs Douwe Egberts Ukraine». The environmental strategy of LLC «Jacobs Douwe Egberts Ukraine» has been updated taking into account the peculiarities of conducting modern business. A predictive business model of LLC «Jacobs Douwe Egberts Ukraine» has been developed based on improving the environmental management system.

Keywords: environmental management, environmental management system, environmental risks, environmental safety, environmental technologies, environmental standards

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СИСТЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА.....	9
1.1 Суть, роль та значення екологічного менеджменту в сучасних умовах функціонування підприємств.....	9
1.2 Ефективність системи екологічного менеджменту в процесі діяльності підприємства.....	15
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ СИСТЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ТОВ «ЯКОБЗ ДАУ ЕГБЕРТС УКРАЇНА».....	21
2.1 Історія створення, розвитку та особливості діяльності ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна».....	21
2.2 Аналіз головних аспектів системи екологічного менеджменту ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна».....	29
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ТОВ «ЯКОБЗ ДАУ ЕГБЕРТС УКРАЇНА».....	37
3.1 Оновлення екологічної стратегії ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» із врахуванням особливостей ведення сучасного бізнесу.....	37
3.2 Розробка прогностичної бізнес-модель ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» на основі вдосконалення системи екологічного менеджменту.....	45
РОЗДІЛ 4 БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ, ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ.....	51
4.1 Менеджмент безпеки ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна».....	51
4.2 Раціональна організація трудової діяльності та створення сприятливих умов функціонування трудового колективу в ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна».....	53
ВИСНОВКИ.....	57
БІБЛІОГРАФІЯ.....	59
ДОДАТКИ.....	63

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В умовах посилення екологічних викликів, зростання антропогенного навантаження на навколишнє природне середовище та підвищення вимог до екологічної відповідальності бізнесу особливої актуальності набуває питання вдосконалення системи екологічного менеджменту на підприємствах. Сучасні підприємства змушені не лише забезпечувати економічну ефективність своєї діяльності, а й мінімізувати негативний вплив на довкілля, раціонально використовувати природні ресурси та дотримуватися екологічних стандартів і норм.

Таким чином, актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю підвищення екологічної ефективності діяльності підприємств, забезпечення їх сталого розвитку, відповідності сучасним міжнародним стандартам та зростаючим вимогам суспільства щодо охорони навколишнього природного середовища.

Дослідження, що присвячені сфері вивчення системи екологічного менеджменту розглядали такі вчені як: Бабчинська О.І. [2], Березницька Ю.О. [5], Білявська Ю.В. [3], Будько О.В. [4], Василенко Л.О. [5], Виговський В.Г. [16], Годлевська М.М. [6], Гудзь Ю. [29], Демченко К.В. [7], Жукова О.Г. [5], Караїм О.А. [14], Кіріченко О.І. [4], Козинець А. [29], Кос К.П. [16], Кужда Т.І. [17], Лавринюк З.В. [14], Майстренко Ю. [2], Мінаков О.В. [3], Накладюк Н.М. [21], Потапюк І.П. [20], Савчук Т.В. [21], Стеценко М.О. [20], Чайка Т.О. [31], Черненко К.В. [31], Шостаковська А. [29], Юрик Н. [30], Яснолоб І.О. [31] та інші.

Метою роботи є вивчення теоретичних положень та обґрунтування практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи екологічного менеджменту ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна».

Завданнями роботи є:

1. Визначення суті, ролі та значення екологічного менеджменту в сучасних умовах функціонування підприємств.

2. Дослідження ефективності системи екологічного менеджменту в процесі діяльності підприємства.

3. Вивчення історії створення, розвитку та особливостей діяльності ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна».

4. Проведення аналізу головних аспектів системи екологічного менеджменту ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна».

5. Оновлення екологічної стратегії ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» із врахуванням особливостей ведення сучасного бізнесу.

6. Розробка прогнозної бізнес-модель ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» на основі вдосконалення системи екологічного менеджменту.

Об'єкт дослідження – екологічний менеджмент ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна».

Предмет дослідження – системи екологічного менеджменту ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна».

Методи наукових досліджень: теоретично-пошуковий; системно-порівняльний; фінансово-економічний аналіз; статистичний аналіз; метод експертної оцінки; метод прогнозування тощо.

Інформаційна база дослідження: теоретично-практичні матеріали науковців, підручники, посібники, законодавча база України, фінансово-статистична звітність ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна».

Практичне значення результатів дослідження полягає у формуванні й обґрунтуванні рекомендацій щодо вдосконалення системи екологічного менеджменту ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна». Запропоновані пропозиції, за необхідності, можуть бути використані в діяльності ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна».

Структура та обсяг дослідження. Робота складається із вступу, чотирьох розділів, висновків та пропозицій. Дослідження містить 63 сторінки, 22 рисунки, 3 таблиці, 4 додатки. Бібліографія включає 31 найменування.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СИСТЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Суть, роль та значення екологічного менеджменту в сучасних умовах функціонування підприємств

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується посиленням антропогенного впливу на навколишнє природне середовище, що призводить до екологічних криз, погіршення стану здоров'я населення та зниження якості життя. У цих умовах особливої актуальності набуває впровадження екологічного менеджменту як ефективного інструменту управління природоохоронною діяльністю підприємств і організацій. Екологічний менеджмент спрямований на досягнення балансу між економічним розвитком і збереженням довкілля.

Екологічний менеджмент – це система принципів, методів, форм і засобів управління діяльністю підприємства, спрямована на зниження негативного впливу на навколишнє природне середовище та забезпечення екологічної безпеки [4-5]. Він є складовою загальної системи менеджменту організації та інтегрується у виробничі, економічні й соціальні процеси.

Екологічний менеджмент як складна багаторівнева система управління потребує застосування різноманітних методологічних підходів до його дослідження (рис. 1.1).

Використання науково обґрунтованих підходів дозволяє:

- комплексно оцінити екологічну діяльність підприємства;
- виявити закономірності розвитку екологічної діяльності підприємства;
- визначити напрями підвищення ефективності управління природоохоронною діяльністю;
- всебічно дослідити механізми екологічного менеджменту та оцінити їх ефективність.

Рисунок 1.1 – Методологічні підходи дослідження екологічного менеджменту

Основою екологічного менеджменту є планування, організація, мотивація та контроль екологічної діяльності.

Екологічний менеджмент передбачає раціональне використання природних ресурсів, мінімізацію відходів, зменшення викидів забруднюючих речовин, упровадження екологічно чистих технологій, а також формування екологічної відповідальності персоналу. Екологічний менеджмент є ефективним інструментом управління, що дозволяє підприємствам системно контролювати вплив виробничої діяльності на довкілля.

Даний вид менеджменту відіграє ключову роль у забезпеченні сталого розвитку, поєднуючи економічні інтереси бізнесу з необхідністю збереження навколишнього природного середовища. Його впровадження передбачає інтеграцію екологічних аспектів у всі управлінські рішення – від стратегічного планування до операційної діяльності.

Важливою роллю екологічного менеджменту є зниження негативного впливу підприємств на навколишнє середовище шляхом раціонального використання ресурсів, впровадження енергоощадних та безвідходних технологій,

зменшення обсягів викидів і утворення відходів. Це не лише покращує екологічну ситуацію, а й сприяє оптимізації витрат.

У сучасних ринкових умовах екологічний менеджмент виступає чинником підвищення конкурентоспроможності підприємства. Дотримання екологічних стандартів, зокрема ISO 14001, формує позитивний імідж компанії, підвищує довіру інвесторів, партнерів і споживачів, а також відкриває доступ до міжнародних ринків [14].

Крім того, екологічний менеджмент сприяє зниженню екологічних та фінансових ризиків. Системний контроль за дотриманням природоохоронного законодавства дозволяє уникнути штрафних санкцій, аварійних ситуацій і репутаційних втрат. Важливе значення має також формування екологічної культури персоналу та підвищення рівня екологічної відповідальності працівників.

Значення екологічного менеджменту полягає у забезпеченні сталого розвитку підприємств і суспільства в цілому. Його впровадження сприяє зменшенню екологічних ризиків, попередженню аварійних ситуацій та підвищенню рівня екологічної безпеки.

Для підприємств екологічний менеджмент має важливе економічне значення, оскільки дозволяє знизити витрати на ресурси та енергію, уникнути штрафів за порушення природоохоронного законодавства, підвищити інвестиційну привабливість і конкурентоспроможність. Крім того, дотримання екологічних вимог позитивно впливає на ділову репутацію підприємства та довіру з боку споживачів і партнерів.

Упровадження екологічного менеджменту на підприємстві в сучасних умовах зумовлює отримання комплексу переваг, які проявляються в екологічній, економічній, соціальній та управлінській сферах (рис. 1.2) [16].

Такий підхід забезпечує сталий розвиток підприємства та його адаптацію до зростаючих екологічних вимог.

Рисунок 1.2 – Переваги від впровадження екологічного менеджменту на підприємстві

Примітка: сформовано на основі інформації джерела [3]

Узагальнюючи інформацію подану на рис. 1.2, можна констатувати, що:

1) застосування екологічного менеджменту сприяє зменшенню негативного впливу виробничої діяльності на навколишнє природне середовище;

2) екологічний менеджмент має безпосередній економічний ефект, оскільки дозволяє оптимізувати витрати та підвищити фінансову стійкість підприємства;

3) важливим результатом упровадження екологічного менеджменту є позитивний вплив на соціальну сферу;

4) екологічний менеджмент сприяє вдосконаленню системи управління підприємством.

На рис. 1.3 представлені основні складові екологічного менеджменту підприємства.

Рисунок 1.3 – Основні складові екологічного менеджменту підприємства
Примітка: сформовано на основі інформації джерела [5]

Розглянемо детальніше кожен із цих складових.

Екологічна політика є базовою складовою екологічного менеджменту. Вона визначає загальні принципи, напрями та зобов'язання підприємства у сфері охорони довкілля, раціонального використання ресурсів і запобігання забрудненню. Екологічна політика формується керівництвом підприємства та доводиться до відома всіх працівників.

Планування передбачає визначення екологічних цілей і завдань, розробку програм та заходів щодо зменшення негативного впливу на довкілля. На цьому етапі здійснюється ідентифікація екологічних аспектів діяльності підприємства, оцінювання екологічних ризиків та встановлення показників ефективності.

Організаційна складова включає розподіл відповідальності та повноважень у сфері екологічного менеджменту, створення або призначення відповідних структурних підрозділів, визначення ролі персоналу. Важливе значення має підвищення екологічної компетентності працівників шляхом навчання та інструктажів.

Дана складова охоплює практичне впровадження запланованих екологічних заходів, зокрема впровадження ресурсозберігаючих технологій, зменшення обсягів відходів, оптимізацію споживання енергії та води, використання екологічно безпечних матеріалів.

Моніторинг та контроль забезпечують систематичне спостереження за екологічними показниками діяльності підприємства. Вони передбачають вимірювання рівнів викидів, скидів, утворення відходів, а також оцінку відповідності діяльності підприємства екологічним нормам і стандартам.

Екологічний аудит дозволяє оцінити ефективність системи екологічного менеджменту, виявити недоліки та резерви для її вдосконалення. Аналіз з боку керівництва забезпечує прийняття стратегічних рішень щодо коригування екологічної політики та програм.

Безперервне вдосконалення є завершальною, але постійною складовою екологічного менеджменту. Воно спрямоване на підвищення екологічної результативності підприємства, впровадження інноваційних рішень та адаптацію до змін зовнішнього середовища.

Складові екологічного менеджменту підприємства формують цілісну та взаємопов'язану систему, що забезпечує ефективне управління екологічною діяльністю. Їх узгоджене функціонування сприяє зниженню екологічних ризиків, підвищенню конкурентоспроможності підприємства та формуванню позитивного іміджу відповідального суб'єкта господарювання.

Отже, екологічний менеджмент є необхідною умовою ефективного функціонування сучасних підприємств в умовах посилення екологічних викликів. Його суть полягає в системному управлінні екологічними аспектами діяльності з метою мінімізації негативного впливу на навколишнє середовище. Значення екологічного менеджменту проявляється у забезпеченні сталого розвитку, підвищенні конкурентоспроможності підприємств та збереженні природного середовища для майбутніх поколінь.

1.2 Ефективність системи екологічного менеджменту в процесі діяльності підприємства

У сучасних умовах загострення екологічних проблем, посилення вимог екологічного законодавства та зростання суспільної відповідальності бізнесу ефективність екологічного менеджменту стає важливим чинником сталого розвитку підприємства. Раціонально організована система екологічного менеджменту дозволяє не лише мінімізувати негативний вплив виробничої діяльності на навколишнє природне середовище, а й забезпечити економічні та соціальні переваги.

Ефективність екологічного менеджменту підприємства визначається рівнем досягнення поставлених екологічних цілей за умови оптимального використання ресурсів. Вона відображає здатність системи управління забезпечувати дотримання екологічних норм, зменшення викидів і відходів, підвищення екологічної безпеки та інтеграцію екологічних вимог у всі види господарської діяльності.

Ефективний екологічний менеджмент позитивно впливає на фінансово-економічні результати підприємства. Застосування ресурсозберігаючих технологій сприяє зменшенню виробничих витрат, оптимізації використання сировини та енергії. Крім того, підвищується інвестиційна привабливість підприємства, зміцнюється його ділова репутація та конкурентоспроможність на ринку.

Важливим аспектом ефективності є соціальні та екологічні результати. Поліпшення стану навколишнього природного середовища, зменшення негативного впливу на здоров'я працівників і населення, формування позитивного екологічного іміджу сприяють підвищенню довіри з боку суспільства та органів влади. Це, у свою чергу, створює сприятливі умови для довгострокового розвитку підприємства.

Ефективність екологічного менеджменту значною мірою залежить від науково обґрунтованої методології його дослідження, яка дозволяє комплексно оцінити екологічні, економічні та соціальні аспекти діяльності підприємства.

Щодо системи екологічного менеджменту, то вона є частиною загальної системи управління підприємством, що включає організаційну структуру, планування, відповідальність, процедури, процеси та ресурси, необхідні для реалізації екологічної політики [21]. Найбільш поширеною моделлю системи екологічного менеджменту є система, побудована відповідно до вимог міжнародного стандарту ISO 14001, яка ґрунтується на циклі постійного вдосконалення «плануй-виконуй-перевірй-дій» [17].

Ефективність системи екологічного менеджменту відображає ступінь досягнення екологічних цілей підприємства за умови раціонального використання ресурсів. Вона характеризує здатність системи екологічного менеджменту забезпечувати дотримання екологічних вимог, зниження рівня забруднення, оптимізацію використання природних ресурсів та підвищення екологічної безпеки виробничих процесів.

Оцінювання ефективності системи екологічного менеджменту здійснюється на основі сукупності кількісних і якісних показників (рис. 1.4).

Ефективно функціонуюча система екологічного менеджменту позитивно впливає на всі напрями діяльності підприємства:

- з екологічної точки зору забезпечується зменшення негативного впливу на довкілля та підвищення рівня екологічної безпеки;

- в економічному аспекті система екологічного менеджменту сприяє зниженню витрат за рахунок ресурсозбереження, скорочення платежів за забруднення та мінімізації екологічних ризиків;
- соціальний ефект проявляється у покращенні умов праці, підвищенні рівня екологічної культури персоналу та зміцненні довіри з боку суспільства.

Перелік основних кількісних і якісних показників оцінювання ефективності системи екологічного менеджменту

1 рівень скорочення викидів забруднюючих речовин та обсягів відходів

2 зменшення споживання енергетичних і водних ресурсів

3 кількість порушень екологічного законодавства та застосованих санкцій

4 результати внутрішніх і зовнішніх екологічних аудитів

5 ступінь виконання екологічних програм і цілей

Рисунок 1.4 – Перелік основних кількісних і якісних показників оцінювання ефективності системи екологічного менеджменту

Примітка: сформовано на основі інформації джерела [21]

До основних факторів, що впливають на ефективність системи екологічного менеджменту, належать:

- підтримка з боку керівництва;
- чітка екологічна політика;
- належне ресурсне та інформаційне забезпечення;
- кваліфікація персоналу, а також ефективна система моніторингу та контролю екологічних показників.

Ефективність системи екологічного менеджменту підприємства значною мірою визначається дотриманням базових принципів, які формують її науково обґрунтовану основу (рис. 1.5).

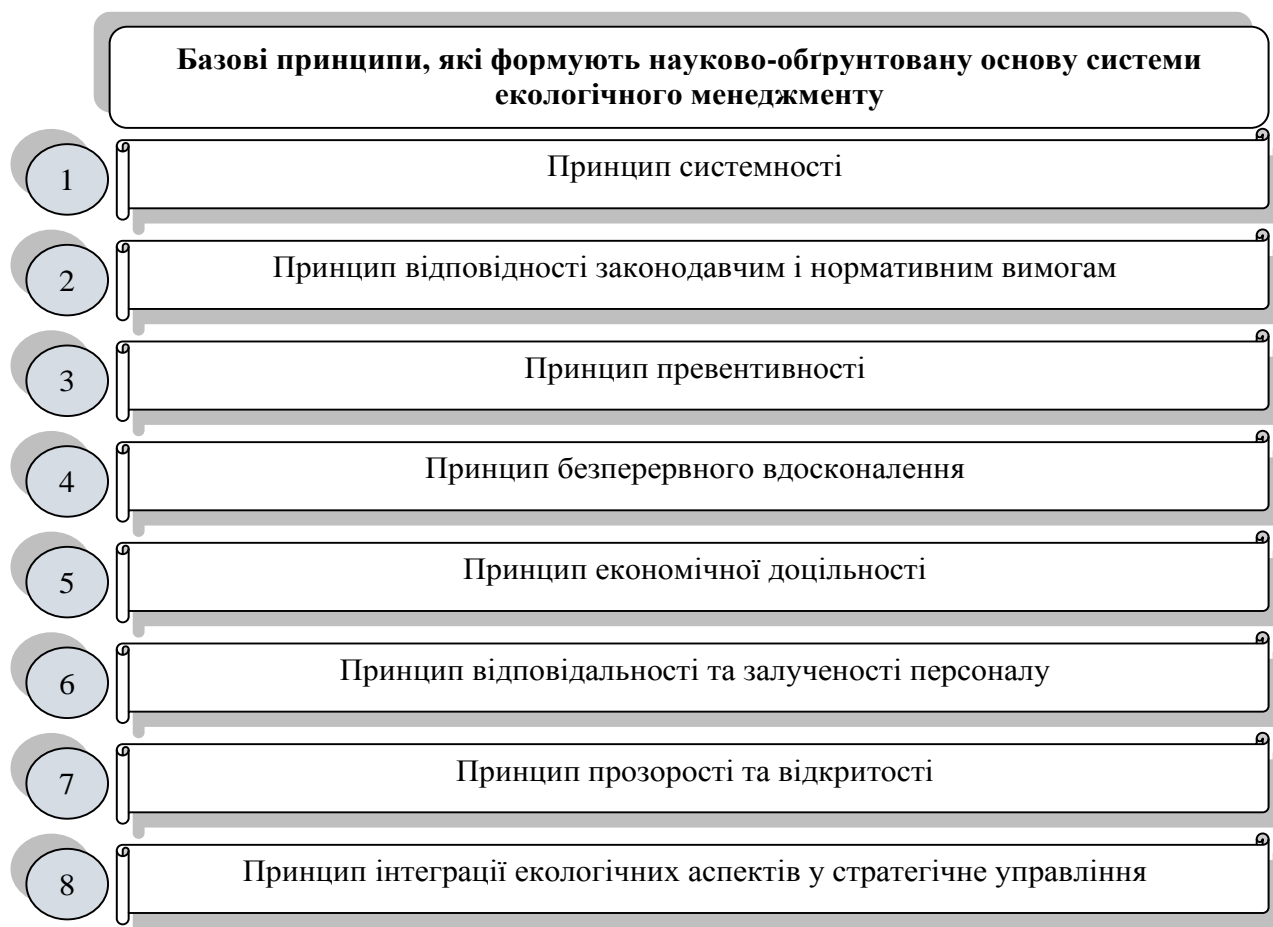

Рисунок 1.5 – Базові принципи, які формують науково-обґрунтовану основу системи екологічного менеджменту

Примітка: сформовано на основі інформації джерела [2]

Реалізація цих принципів забезпечує системність, результативність і безперервне вдосконалення екологічної діяльності підприємства загалом.

Проаналізуємо дані принципи більш детальноше.

1. Принцип системності. Системність передбачає розгляд екологічного менеджменту як цілісної системи, інтегрованої у загальну систему управління підприємством. Усі екологічні заходи мають бути взаємопов'язаними та узгодженими з виробничими, економічними й

соціальними процесами, що підвищує загальну ефективність управлінських рішень.

2. Принцип відповідності законодавчим і нормативним вимогам. Дотримання екологічного законодавства, стандартів і нормативів є обов'язковою умовою ефективного екологічного менеджменту. Виконання цього принципу дозволяє уникнути штрафних санкцій, знизити правові ризики та забезпечити стабільність діяльності підприємства.

3. Принцип превентивності. Превентивний підхід орієнтований на попередження негативного впливу на довкілля ще на етапі планування діяльності. Застосування цього принципу сприяє мінімізації екологічних ризиків, зменшенню витрат на ліквідацію наслідків забруднення та підвищенню загальної ефективності екологічних заходів.

4. Принцип безперервного вдосконалення. Безперервне вдосконалення передбачає постійний аналіз результатів екологічної діяльності, впровадження інноваційних рішень і коригування екологічних програм. Дотримання цього принципу дозволяє підприємству адаптуватися до змін зовнішнього середовища та підвищувати екологічну результативність.

5. Принцип економічної доцільності. Екологічний менеджмент має базуватися на оптимальному співвідношенні витрат і результатів. Реалізація принципу економічної доцільності забезпечує ефективне використання ресурсів, зниження виробничих витрат і підвищення конкурентоспроможності підприємства.

6. Принцип відповідальності та залученості персоналу. Ефективність екологічного менеджменту значною мірою залежить від рівня відповідальності та екологічної свідомості персоналу. Чіткий розподіл повноважень, навчання працівників і формування корпоративної екологічної культури сприяють досягненню екологічних цілей підприємства.

7. Принцип прозорості та відкритості. Прозорість передбачає відкритість екологічної інформації для зацікавлених сторін – органів влади, партнерів,

споживачів і громадськості. Дотримання цього принципу сприяє зміцненню довіри до підприємства та формуванню позитивного екологічного іміджу.

8. Принцип інтеграції екологічних аспектів у стратегічне управління. Екологічні питання мають враховуватися під час розробки стратегії розвитку підприємства. Інтеграція екологічного менеджменту у стратегічне управління забезпечує довгострокову ефективність діяльності та відповідність концепції сталого розвитку [17; 21; 29].

Дотримання принципів системності, превентивності, законності, економічної доцільності, відповідальності персоналу та безперервного вдосконалення є ключовою умовою підвищення ефективності всієї системи екологічного менеджменту в процесі діяльності підприємства. Реалізація цих принципів дозволяє досягти балансу між економічними інтересами підприємства та вимогами охорони навколишнього природного середовища. Отже, ефективність системи екологічного менеджменту в процесі діяльності підприємства є важливою умовою його сталого розвитку та конкурентоспроможності. Запровадження та постійне вдосконалення даної системи дозволяє підприємству досягати екологічних цілей, мінімізувати негативний вплив на навколишнє природне середовище та забезпечувати економічні й соціальні переваги у довгостроковій перспективі.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ СИСТЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ТОВ «ЯКОБЗ ДАУ ЕГБЕРТС УКРАЇНА»

2.1 Історія створення, розвитку та особливості діяльності ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна»

Протягом 2019 р. «Jacobs Douwe Egberts» (JDE) провели успішне об'єднання із «Peet's» та утворили «JDE Peet's». Дана організація являється однією із провідних світових компаній по виробництву чаю й кави.

Власне, сама штаб-квартира «JDE Peet's» розміщується в Амстердамі (Нідерланди) та вже більш як 265 років розкриває всі тонкощі чаю та кави. Ефективно функціонуючи в більш як 100 країнах світу, компанія пропонує різноманітний та різносторонній «букет» із понад 50 брендів, що включають: «L'OR»; «Peet's»; «Jacobs»; «Senseo»; «Tassimo»; «Douwe Egberts»; «Old Town»; «Super»; «Pickwick»; «Moccona» [26].

Оскільки, об'єктом дослідження є сам ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна», то варто зазначити, що дане ТОВ є створеним в результаті проведеної реорганізації, а саме – перетворення, Приватного акціонерного товариства «Якобз Дау Егбертс Україна» в Товариство з обмеженою відповідальністю від 25 травня 2018 р.

Дане ТОВ, згідно свого Статут [26] має як повне, так і скорочене найменування на українській та іноземній мовах, а саме:

- 1) повна назва на українській мові – Товариство з обмеженою відповідальністю «Якобз Дау Егбертс Україна»;
- 2) повна назва на англійській мові – Limited Liability Company «Jacobs Douwe Egberts Ukraina»;
- 3) скорочена назва на українській мові – ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна»;

4) скорочена назва на англійській мові – LLC «Jacobs Douwe Egberts Ukraina».

Характеристика предмету діяльності ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» відображено на рис. 2.1 [26].

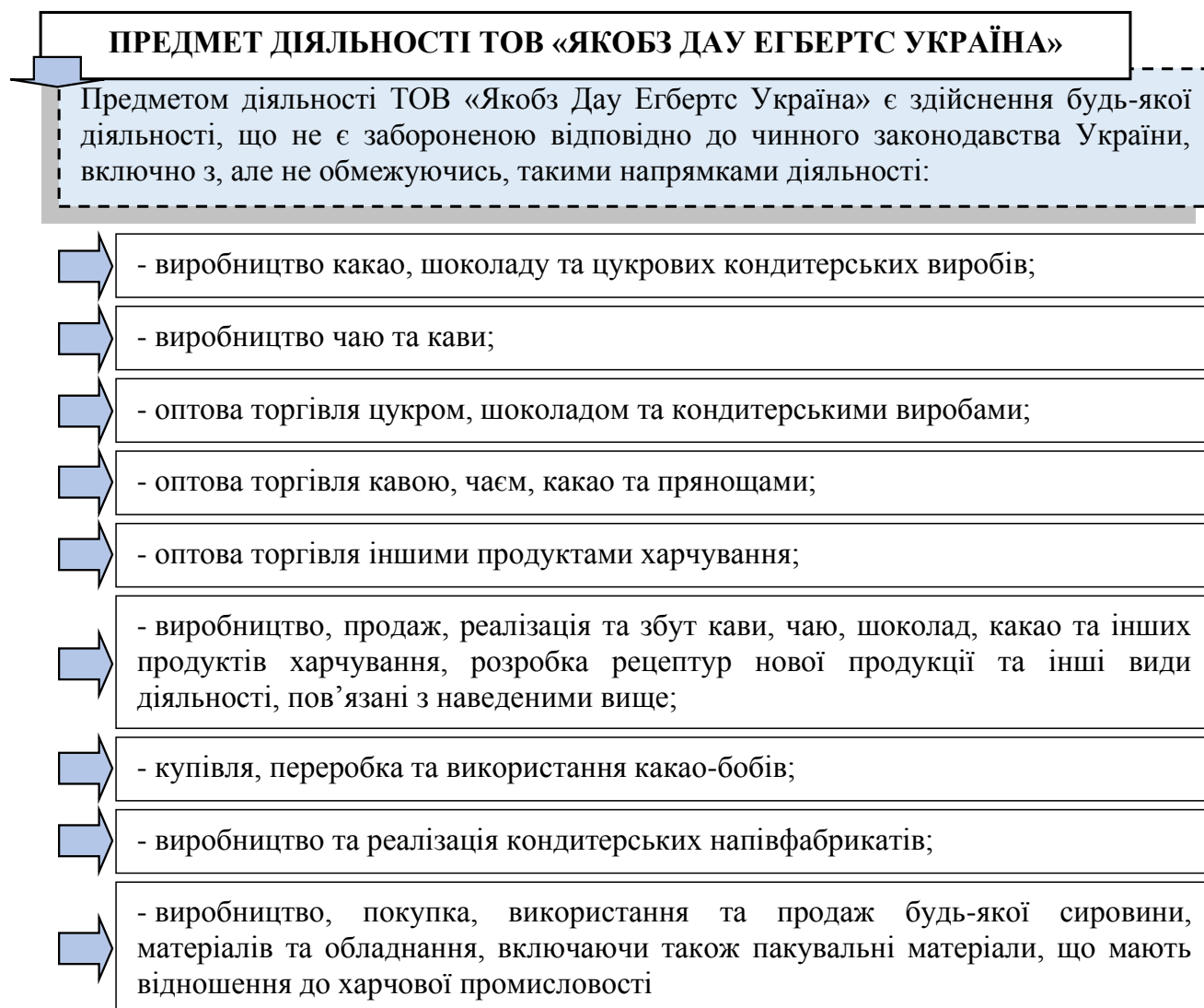

Рисунок 2.1 – Характеристика предмету діяльності
ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна»

Примітка: сформовано на основі даних джерела [26]

Також ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна», окрім виготовлення та здійснення оптової продажі кави, здійснює надання для операційної оренди власного обладнання і проводить різноманітні консультаційні послуги своїм внутрішньогруповим компаніям [26].

Юридичною адресою та місцем здійснення своєї діяльності для ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» зазначено: м. Тростянець, Сумська обл., вул. Набережна, буд. 28А [26].

Також, в Статуті ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» зазначено, що дане ТОВ має повне право щодо самостійного здійснення зовнішньоекономічної діяльності в будь-якій сфері, при цьому, ТОВ повинно користуватися повним правом як суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності, у відповідності до чинної нормативно-правової (законодавчої) бази України [26].

Важливою інформацією для споживачів продукції досліджуваного ТОВ, на його офіційному сайті є зазначення наступного: «ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна», який є оператором на ринку харчових продуктів, у зв'язку із наявністю воєнних дій в країні, не може виконувати вимоги, що зазначені в статті 10 Закону України «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів» щодо забезпечення й надання вичерпної інформації на імпортованих харчових продуктах державною (українською) мовою, – у відповідності до Постанови Кабінету Міністрів України № 234 від 09.03.2022 р. «Про заходи щодо забезпечення в умовах воєнного стану безперебійного постачання імпортованих харчових продуктів і кормів», тому дане ТОВ буде здійснювати та проводити подальшу реалізацію своїх імпортованих харчових продуктів на митній території України, але, при цьому, вся інформація про ці відповідні продукти буде викладена мовою, що відмінна від державної (української). На офіційному сайті компанії є розміщено обов'язкову інформацію про імпортовані харчові продукти ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» на державні (українські) мові для безперешкодної подачі цієї інформації всіма операторами даного ринку, які займаються реалізацією вищезазначених видів продукції, а також і споживачам на таку їхню вимогу або ж у інший спосіб, що є визначеним такими операторами тощо» [26].

Крім цього, доцільно наголосити на тому, що на даному ТОВ є розроблений «Кодекс ділової етики постачальника компанії «JDE», основна сутність якого представлена на рис. 2.2.

КОДЕКС ДІЛОВОЇ ЕТИКИ ПОСТАЧАЛЬНИКА ТОВ «ЯКОБЗ ДАУ ЕГБЕРТС УКРАЇНА»

СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ:

Термін «Постачальник» / «Постачальники» – будь-яка фізична чи юридична особа, яка постачає товари чи послуги компанії та/або будь-якому з її афілійованих підприємств, аж до рівня первинного виробництва.

Даний Кодекс застосовується до усіх робітників та працівників будь-якого з цих Постачальників (у тому числі постійних, тимчасових, агентів за договором та трудових мігрантів); його дія поширюється на усіх робітників, які працюють на території постачальника; застосовується до усіх субпідрядників та сторонніх трудових агентів

МЕТА

- 1) прагнення до високих стандартів соціальної та екологічної відповідальності, етичної поведінки, до відповідального та сталого постачання продукції;
- 2) сприяння до покращення продукції, що надає можливість встановлювати довгострокові сталі та взаємно вигідні відносини із постачальниками, які також встановлятимуть загальні стандарти, щоб мінімізувати будь-який шкідливий вплив на навколишнє та соціальне середовище;
- 3) вимоги Кодексу сформовані на основі міжнародно визнаних стандарті: Загальної декларації прав людини ООН, Керівних принципів ООН у сфері бізнесу та прав людини, Декларації Міжнародної організації праці (МОП) основних принципів та прав у сфері праці та Керівних принципів ОЕСР для багатонаціональних підприємств

ДІЛОВА ЕТИКА

- 1) дотримання законодавства;
- 2) антимонопольне законодавство;
- 3) боротьба з хабарництвом та корупцією;
- 4) подарунки та знаки гостинності;
- 5) санкції та експорт;
- 6) конфлікт інтересів;
- 7) субпідряд;
- 8) інтелектуальна власність;
- 9) можливість відстеження, розкриття інформації про матеріали та виробничі потужності;
- 10) права травин;
- 11) заборона інсайдерської торгівлі

Рисунок 2.2 – Особливості кодексу ділової етики постачальника
ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна»

Примітка: сформовано на основі даних джерела [23]

Перелік структурних підрозділів ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» представлено в табл. 2.1, згідно інформації в його «Звіті про управління» [12].

Таблиця 2.1 – Перелік структурних підрозділів ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна»

ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» (м. Тростянець)		
№ з/п	Назва підрозділу – відділу	Кількість працівників, осіб
1	Відділ мережі постачання	192
2	Відділ фінансів	1
3	Відділ управління персоналом	3
4	Відділ закупівель	1
Всього працівників, осіб		197
ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» (м. Київ)		
№ з/п	Назва підрозділу – відділу	Кількість працівників, осіб
1	Адміністрація	1
2	Відділ фінансів	21
3	Відділ управління персоналом	20
4	Відділ інформаційних систем	5
5	Юридичний відділ	2
6	Відділ маркетингу	16
7	Відділ закупівель	10
8	Відділ споживання поза межами дому	7
9	Відділ досліджень та розвитку	2
10	Відділ збуту	28
11	Відділ мережі постачання	22
Всього працівників, осіб		134
Разом працівників, осіб		331

Примітка: сформовано на основі даних джерела [12]

Власне, загальна організаційна структура щодо діяльності ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» є сформованою на основі врахування таких основних принципів як – лінійно-функціональний та географічний, що, відповідно, є характерним саме для діяльності великих та глобальних міжнародних компаній. Ця оргструктура поєднує в собі як глобальні стандарти материнської компанії «JDE Peet's», так і локальний розподіл функцій між головним офісом й виробничими потужностями [26].

Вагомою частиною дослідження є здійснення оцінки щодо співвідношення динаміки чисельності працівників та розміру заробітної плати ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» протягом 2023-2024 років показана на рис. 2.3.

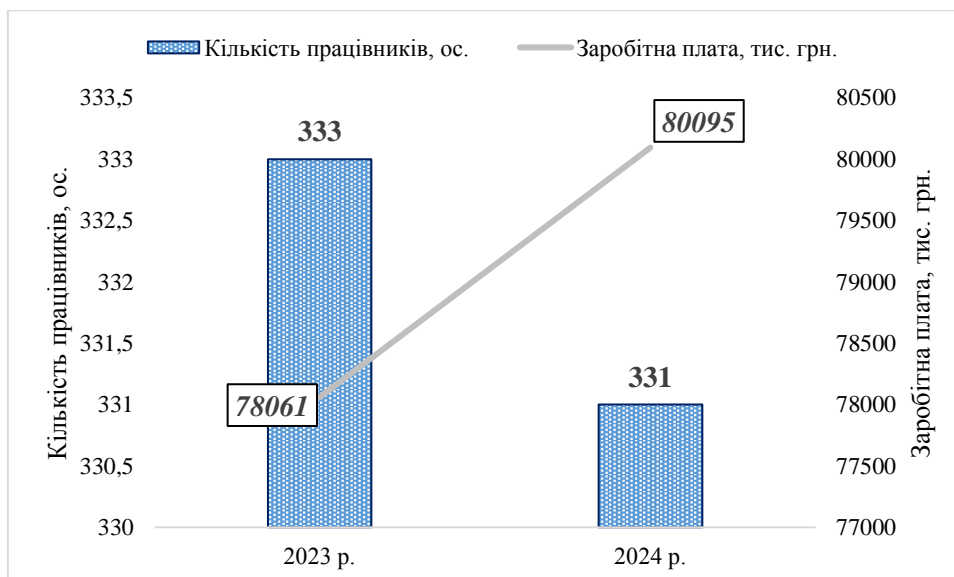

Рисунок 2.3 – Співвідношення динаміки чисельності працівників та заробітної плати ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» протягом 2023-2024 років

Примітка: сформовано на основі даних джерел [12; 13]

Згідно проведеного аналізу фінансово-економічних показників можна зробити наступні висновки:

1) кількість працівників на підприємстві за 2024 р. мала тенденцію до скорочення;

2) за 2023 р. чисельність працюючих складала 333 особи; за 2024 р. – ситуація змінилася в сторону скорочення кількості працівників до 331 особи, тобто відбулося зменшення на -2 особи (-0,60 %) порівняно із результатом 2023 р.;

3) результат заробітної плати працівників ТОВ за 2024 р. відображає динаміку росту, що пояснюється інфляційними процесами в країні, що «живе» в умовах затяжного воєнного стану;

4) за 2023 р. сума заробітної плати склала 78061 тис. грн.; за 2024 р. – даний показник дорівнював 80095 тис. грн., тобто відбулося його зростання на 2034 тис. грн. або на 2,61 % відносно значення цього показника за 2023 р.

Наступним етапом оцінки є дослідження зміни значень щодо отриманих фінансових результатів даним ТОВ протягом 2023-2024 років його діяльності (рис. 2.4).

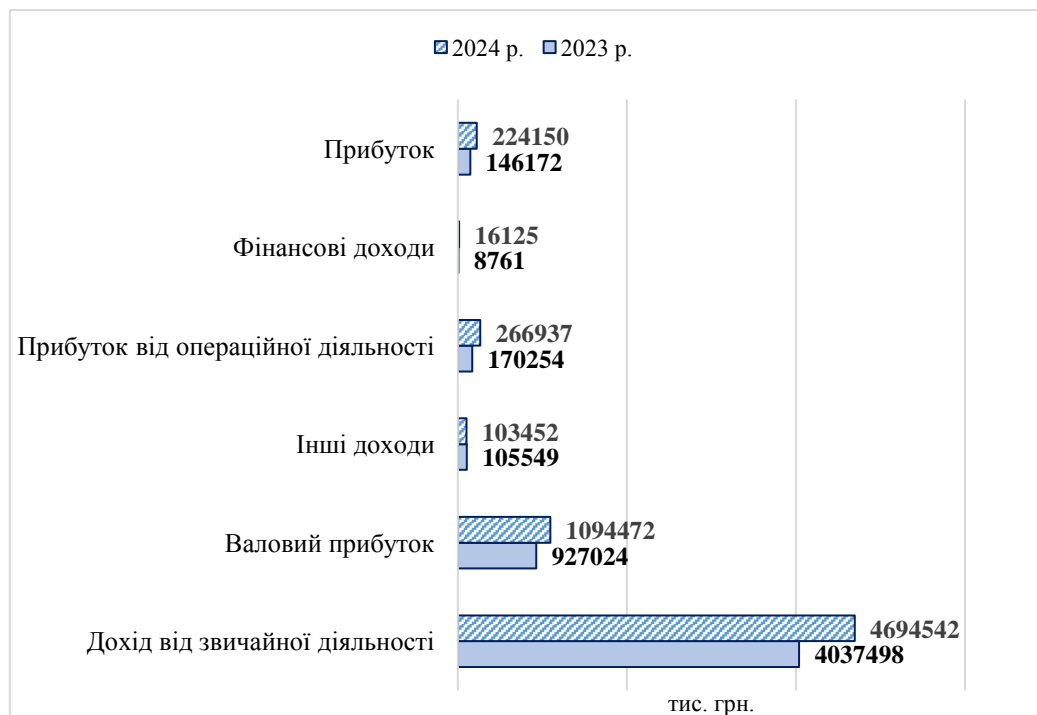

Рисунок 2.4 – Динаміка фінансових результатів ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» за 2023-2024 роки, тис. грн.

Примітка: сформовано на основі даних джерел [12; 13]

Досліджувані значення фінансових показників щодо оцінки діяльності даного ТОВ характеризуються наступними змінами, а саме:

1) результат показника «дохід від звичайної діяльності» за 2023 р. складав 4037498 тис. грн., за 2024 р. – значення цього показника зросло до позначки 4694542 тис. грн., тобто збільшилося на 657044 тис. грн. або на 16,27 % у порівнянні із його результатом за минулий рік;

2) результат показника «валовий дохід» за 2023 р. дорівнював 927024 тис. грн., за 2024 р. – значення цього показника становило 1094472 тис. грн., тобто збільшилося на 167448 тис. грн. або на 18,06 % у порівнянні із його результатом за попередній період;

3) результат показника «інші доходи» за 2023 р. дорівнював 105549 тис. грн., за 2024 р. – значення цього показника склало 1034452 тис. грн., тобто зменшилося на -2097 тис. грн. або на -1,99 % порівняно із його результатом за 2023 р.;

4) результат показника «прибуток від операційної діяльності» за 2023 р. склав 170254 тис. грн., за 2024 р. – значення цього показника дорівнювало 266937 тис. грн., тобто збільшилося на 96683 тис. грн. або на 56,79 % порівняно із його значенням 2023 р.;

5) результат показника «фінансові доходи» за 2023 р. становив 8761 тис. грн., за 2024 р. – значення цього показника дорівнювало 16125 тис. грн., тобто зросло на 7364 тис. грн. або на 84,05 % у порівнянні із його значенням за минулий рік;

б) результат показника «прибуток» за 2023 р. складав 146172 тис. грн., за 2024 р. – значення цього показника становило 224150 тис. грн., тобто збільшилося на 77978 тис. грн. або на 53,35 % порівняно із його результатом 2023 р.

Проаналізовані фінансові результати свідчать про наступне: незважаючи на продовження воєнних дій на території країни протягом 2023-2024 років, дане ТОВ все ж продовжує ефективно працювати й на далі, про що говорять отримані значення фінансових показників за звітний – 2024 р., особливо, – це фінансовий показник «прибуток», значення якого не тільки мають позитивну характеристику, але й відображають позитивну тенденцію росту (2023 р. – 146172 тис. грн.; 2024 р. – 224150 тис. грн.) на основі збільшення за 2024 р. на 53,35 % відносно значення 2023 р.

Розвитку такої бізнес-ситуації на цьому ТОВ значно посприяла їх оновлена загальна стратегія адаптації, а також правильно сформовані та реалізовані організаційно-управлінські бізнес-рішення.

Загалом, варто зазначити, що ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» за 2023-2024 роки досить ефективно провадить власну управлінську політику та виконавчу й моніторингову функції як щодо діяльності загалом, так і щодо постійного контролю за змінами свого бізнес-середовища тощо.

2.2 Аналіз головних аспектів системи екологічного менеджменту ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна»

Керівництво ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» є доволі усвідомленим щодо свого впливу на навколишнє середовище, тому застосовує та вживає ряд важливих заходів для значного зменшення такого впливу.

Із цією метою менеджмент даного ТОВ впроваджує сталі практики для своїх компаній, що працюють по всьому світі, таким чином, прагнучи:

- 1) відповідати нормативним вимогам щодо екологічного законодавства;
- 2) заощаджувати всі ресурси, адже, вони є вичерпними;
- 3) проводити мінімізацію кількості відходів;
- 4) валоризувати відходи, якщо це можливо зробити;
- 5) ефективно використовувати та застосовувати воду, сировину, електроенергію та вуглекислий газ тощо.

Також, менеджмент ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» сприяє тому, щоб їхні постачальники теж встановлювати аналогічні стандарти щодо такої передової практики організації, управління та контролю за рівнем впливу на навколишнє середовище.

Головна мета ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» – забезпечення кожного зі своїх споживачів кавою, яка є якісною та безпечною. Досліджуване ТОВ дотримується принципів політики з якості, охорони навколишнього природного середовища, безпечності продукції та охорони праці.

Дана компанія гарантує дотримання корпоративних вимог, вимог національних (українських) та міжнародних стандартів, належних та необхідних гігієнічних практик, державних санітарних правил, технічних вимог у процесі виготовлення продукції, у зв'язку із чим на даному ТОВ діє інтегрована система управління згідно вимог: FSSC 22000; ISO 9001:2015; OHSAS 18001:2007; ISO 14001:2015.

Керівництво та менеджмент ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна», яке розробляє, формує та затверджує програму політики, зобов'язується на власному прикладі відображати принципове відношення й ставлення всіх працівників

компанії до охорони праці та навколишнього природного середовища, до рівня якості та безпечності продукції, підтримки та розвитку культури безпечності харчових продуктів та вживання необхідних заходів, що спрямовуються на впровадження відповідної політики із застосуванням необхідних ресурсів.

На рис. 2.5 представлені основні напрями, які забезпечують виконання та реалізацію мети ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна».

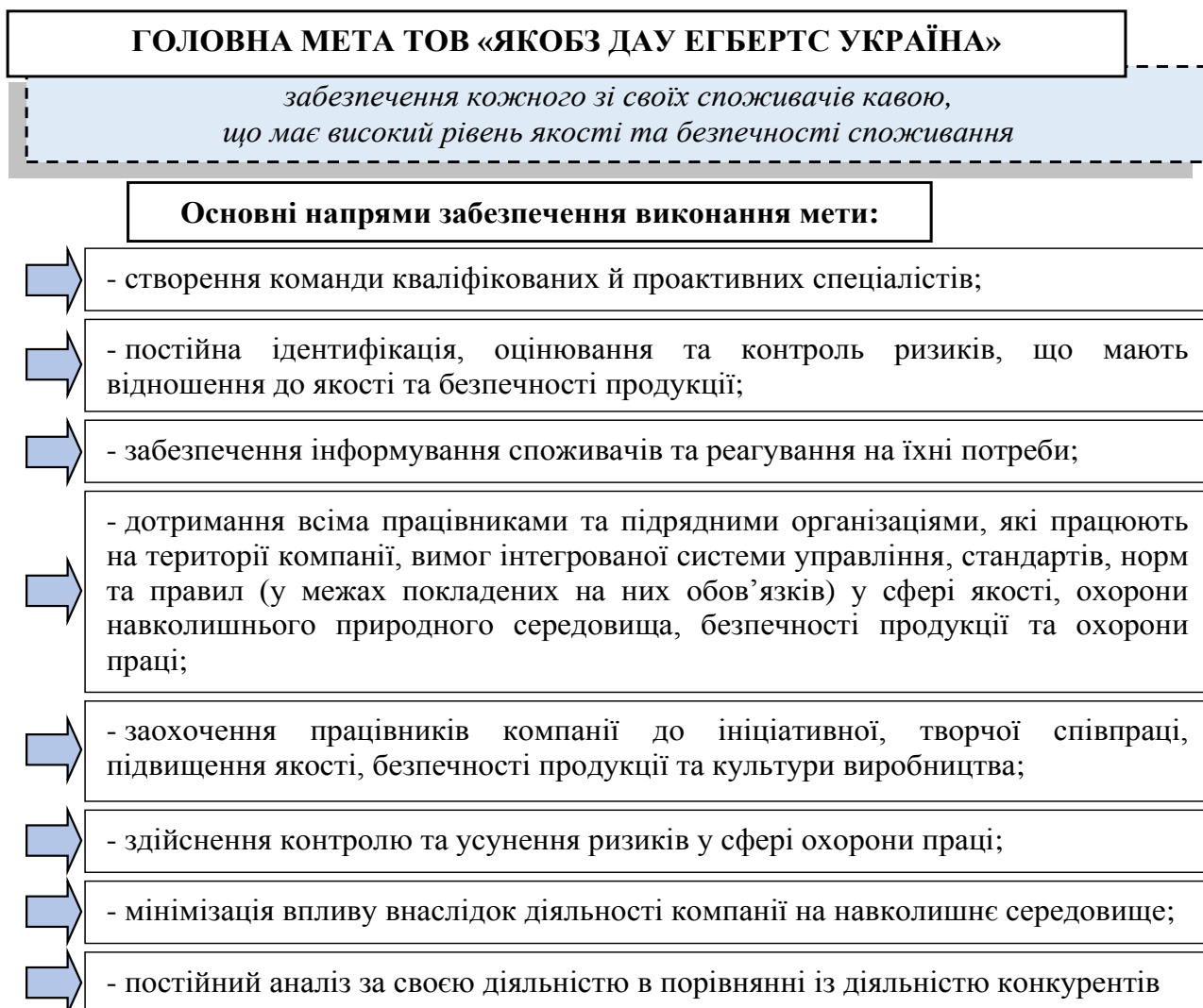

Рисунок 2.5 – Основні напрями, які забезпечують виконання та реалізацію мети ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна»

Примітка: сформовано на основі даних джерела [12; 26]

Власне, система екологічного менеджменту досліджуваного ТОВ включає чотири основні аспекти, що відображаються в процесі інтегрованої системи

управління, в здійсненні моніторингу та контролю за наявними та можливими ризиками та впливами, в положеннях глобальної програми JDE Common Grounds, розробці та реалізації екологічної упаковки тощо.

Систему екологічного менеджменту ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» показано на рис. 2.6.

Рисунок 2.6 – Сутність системи екологічного менеджменту

ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна»

Примітка: сформовано на основі даних джерела [26]

Крім цього, на даному ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» застосовуються ряд спеціальних заходів, основна мета яких забезпечувати та підтримувати достатній рівень екологічної стійкості (рис. 2.7).

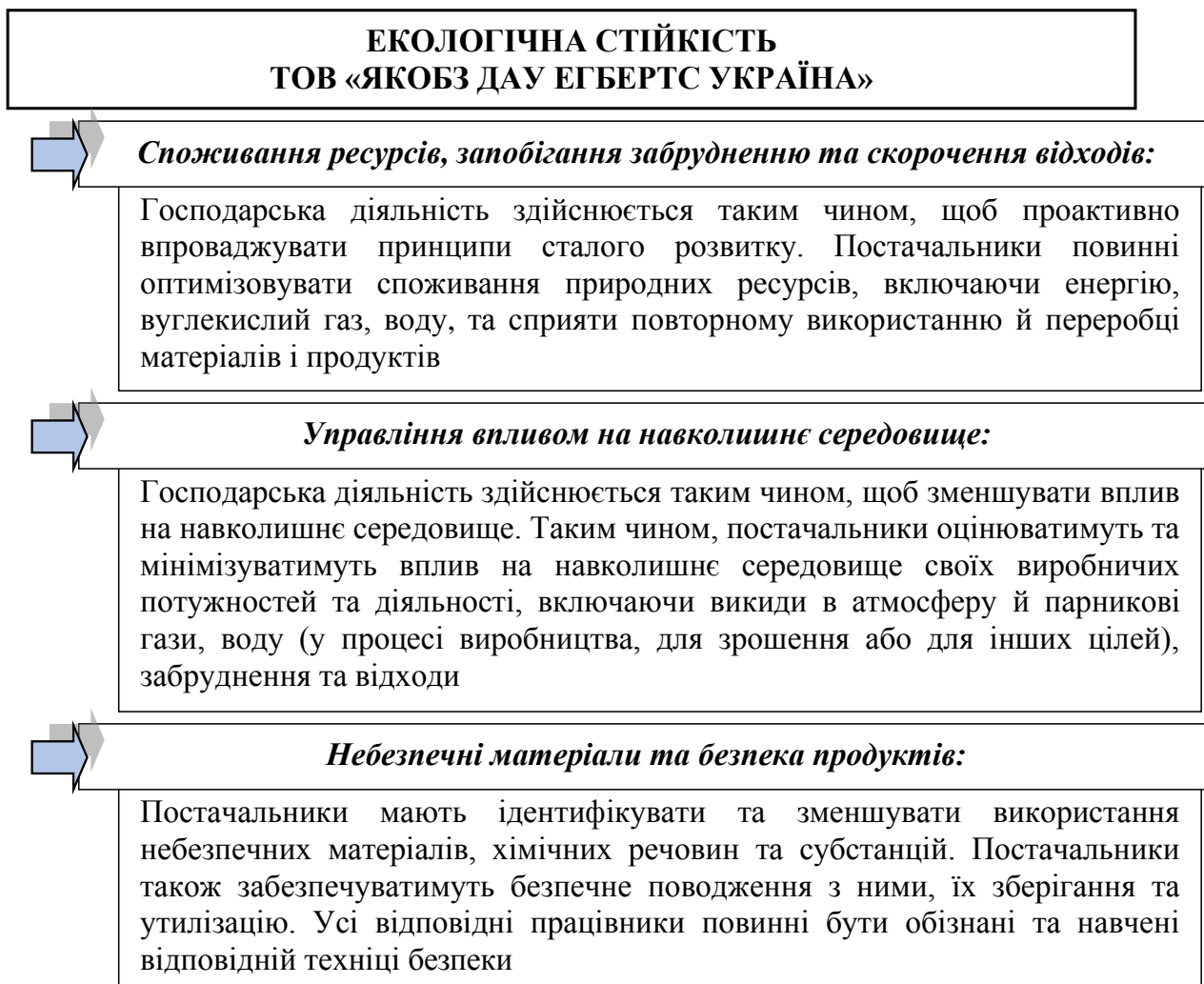

Рисунок 2.7 – Сутність рівня екологічної стійкості
для ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна»

Примітка: сформовано на основі даних джерела [12; 26]

Оскільки, ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» здійснює свою діяльність, переважно, в ролі великого дистриб'ютора, імпортера та пакувальника, то головними й ключовими екологічними напрямками щодо її функціонування будуть такі три основні сфери (рис. 2.8):

- 1) напрям «управління відходами та пакуванням»;
- 2) напрям «логістичні процеси та рівень викидів»;

3) напрям «локальний вплив виробництва».

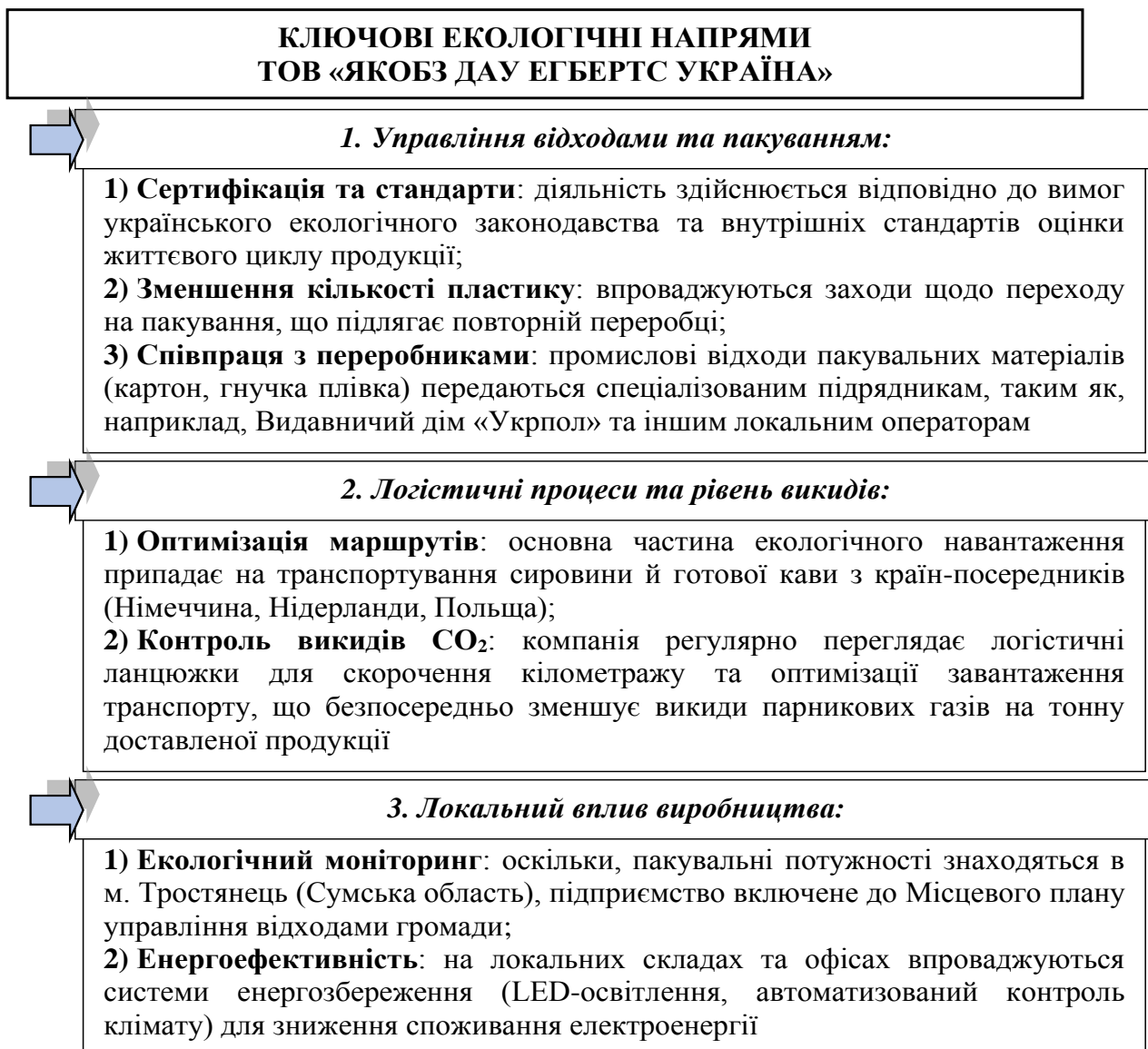

Рисунок 2.8 – Перелік ключових екологічних напрямів

ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна»

Примітка: сформовано на основі даних джерела [25; 26]

Одним із доволі важливих аспектів системи екологічного менеджменту для ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» є зелена логістика, стандарти якої повністю підпорядковуються діючій глобальній екологічній стратегії материнської компанії «JDE Peet's – «Minimising Footprint». Основна мета цих стандартів полягає в суттєвому скороченні рівня викидів щодо парникових газів (Scope 3) на всьому ланцюгу постачання. Оскільки, дана компанія здійснює імпортування кавової

сировини та готової продукції із європейських хабів, суть та основні положення щодо зеленої логістики українського підрозділу базується та реалізовується на чотирьох ключових стандартах, які представлено на рис. 2.9.

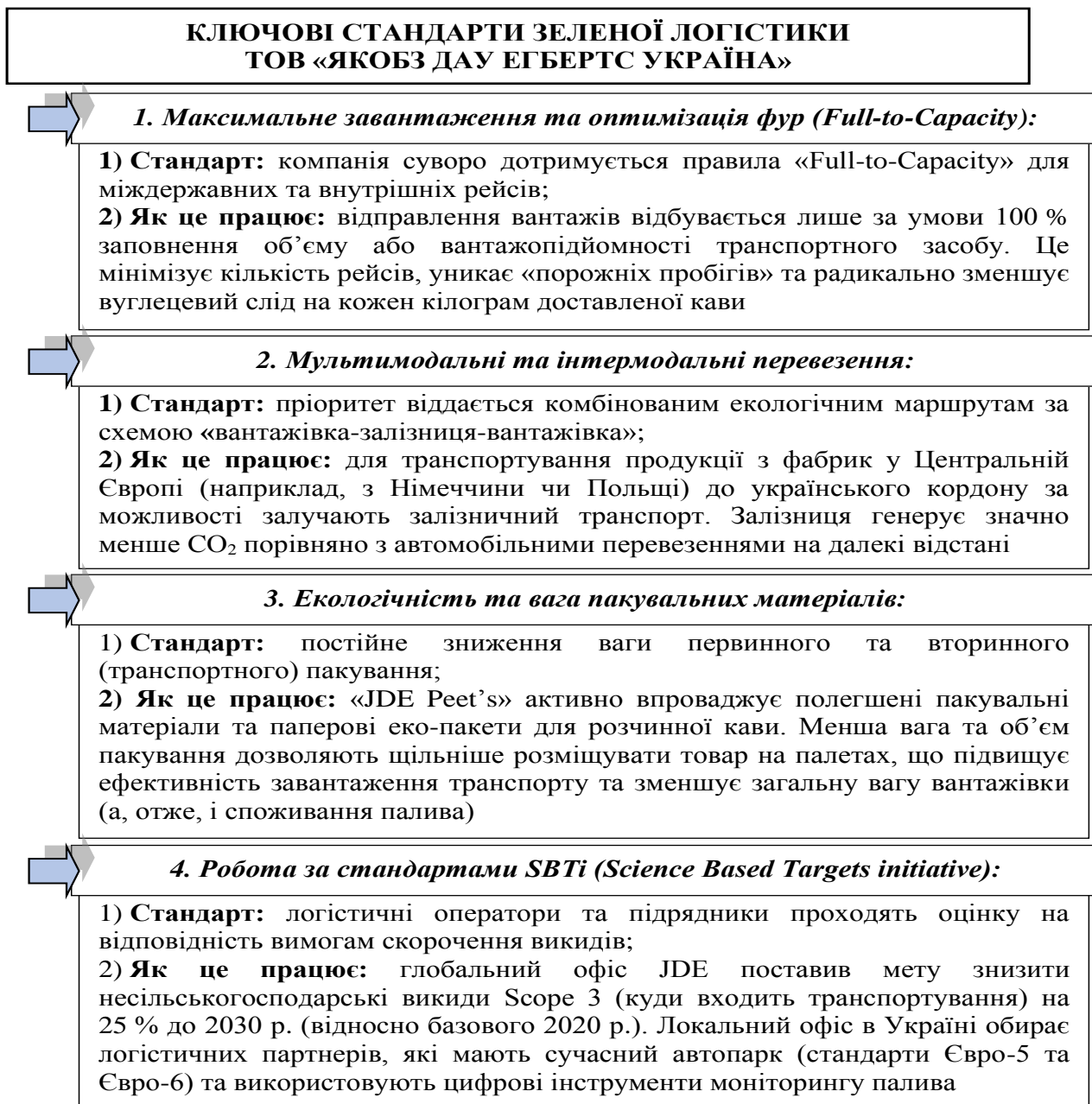

Рисунок 2.9 – Перелік ключових стандартів зеленої логістики

ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна»

Примітка: сформовано на основі даних джерела [12; 25; 26]

Також, не менш важливою є напрям щодо реалізації положень розробленої стратегії утилізації й оптимізації пакування на ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна»,

що створена на основі глобальної екологічної програми компанії «JDE Peet's – «Minimising Footprint». Основною довготерміною метою компанії є застосування поступового повного переходу (до 2030 р.) на 100 % пакування, що буде придатним до свого повторного використання, переробки або ж компостування тощо. На даний час, основні положення щодо екологічних заходів ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна», що стосуються робіт із пакування та його утилізації, є сфокусованими на таких практичних напрямках, що відображено на рис. 2.10.

КЛЮЧОВІ ЕКОЛОГІЧНІ НАПРЯМИ ПАКУВАННЯ ТА УТИЛІЗАЦІЇ ТОВ «ЯКОБЗ ДАУ ЕГБЕРТС УКРАЇНА»

1. Скорочення відходів та зміна дизайну пакування:

- 1) Полегшення скляної тари:** офіційні екологічні показники брендів групи (включаючи каву «Jacobs») звітують про зменшення ваги скляних банок на 10-15 %. Це дозволило компанії глобально заощадити понад 3000 тонн скла, суттєво зменшивши обсяг матеріалів, які споживачі відправляють у відходи;
- 2) Перехід на мономатеріали:** основна складність утилізації гнучкого кавового пакування (пакетів для кави «3 в 1» або еко-паків розчинної кави) полягає в багат шаровості пластику та алюмінієвої фольги, які важко розділити. Наразі компанія поетапно заміщує їх на мономатеріали, які легко піддаються вторинній переробці через стандартні сортувальні лінії;
- 3) Паперові еко-пакети:** група «JDE Peet's» активно впроваджує перші у світі інноваційні паперові пакети для розчинної кави, які підлягають утилізації разом із макулатурою

2. Робота з промисловими відходами на пакувальних потужностях:

На локальних потужностях (наприклад, складські комплекси та лінії у м. Тростянець) утилізація суворо регламентується Звітом про управління компанії:

- 1) Сортування відходів:** промислова утилізація побудована за принципом розподілу на корисні фракції безпосередньо в місцях їх утворення;
- 2) Передача ліцензованим підрядникам:** 100 % технологічних відходів транспортної тари (гофрокартон, дерев'яні палети, стрейч-плівка) збираються та передаються спеціалізованим українським переробникам для повторного використання, уникаючи потрапляння на полігони

Рисунок 2.10 – Перелік ключових екологічних напрямів щодо пакування та утилізації ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна»

Примітка: сформовано на основі даних джерела [12; 25; 26]

Відомо, що згідно офіційних даних щодо брендів компанії «JDE», вже більш як 78,00 % всього пакування кави, що постачається на ринки, є готовим до його вторинної переробки та компостування. Крім цього, вже до кінця 2030 р. дана компанія запланувала провести повну ліквідацію залишків щодо 22,00 % непереробних пакувальних елементів.

Отже, варто відзначити, що й справді керівництво компанії «JDE Peet's – «Minimising Footprint», зокрема, й ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» як українське представництво, дуже багато зусиль та праці закладають у формування, розробку, реалізацію та постійне вдосконалення й оновлення своєї глобальної стратегії та стратегічної програми, що стосується положень екологічного менеджменту. Адже, сучасний світ потребує кардинальних змін та комплексної підтримки щодо збереження та охорони навколишнього природного середовища. Тому, зусилля досліджуваного ТОВ є досить необхідними в даному напрямі та потребують постійних дій щодо цього розвитку.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ТОВ «ЯКОБЗ ДАУ ЕГБЕРТС УКРАЇНА»

3.1 Оновлення екологічної стратегії ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» із врахуванням особливостей ведення сучасного бізнесу

В сучасному бізнесі відбулося суттєве зміщення акценту на аспекти, що пов'язані з екологічною відповідальністю. Зокрема, в сфері стратегічного управління, яке сприяє підтримці й забезпеченню достатнього рівня сталого розвитку будь-якої організації. Значна виснаженість природних ресурсів, а також існуюче посилення як регуляторного тиску, так і рівня зростання суспільних запитів щодо «екологічно свідомих» продукції, продуктів та послуг стали вимагати від менеджменту та керівників підприємств перегляду власних підходів щодо використання, необхідних для свого виробництва, ресурсів, а також ресурсного забезпечення в цілому. Ключовими аспектами щодо здійснення раціонального управління та розподілу виступають власне необхідний набір природних ресурсів, а також техніко-технологічні, фінансово-економічні та соціально-організаційні підходи, що сприяють забезпеченню високого рівня ефективності як самого бізнесу, так і підвищенню його рівня конкурентоспроможності на перспективу. А це на даний час є необхідною умовою збереження власних конкурентних позицій, враховуючи наявні умови нестабільності, особливо, на національному ринку.

В теперішній час доволі важливою частиною діяльності будь-якого підприємства, а особливо виробничого, є так звана, екологічна складова, за допомогою якої підприємство може здійснювати екологічно відповідальний бізнес, такий вид бізнесу, який вимагає чітко дотримуватися головних принципів щодо здійснення виробництва й виробничого процесу загалом, способів доставки як товарів, продуктів, так і необхідних видів послуг, які не будуть завдавати шкоди навколишньому природному середовищу й соціально-екологічному стану

зокрема. Основою екологічно відповідального бізнесу є захист природного середовища та застосування сучасний ресурсозберігаючих підходів з метою раціонального та оптимального використання наявних ресурсів.

Власне бізнес, основною діяльністю якого є виробництво, повинен під час цього процесу застосовувати всі необхідні та можливі екологічно-організаційні методи та способи, які сприятимуть мінімізації шкоди для навколишнього природного середовища. Крім цього, доцільно застосовувати саме такі ресурси, які можуть як самовідновлюватися, так і брати участь у відновленні інших ресурсів тощо.

Ще однією із дуже вагомим особливостей саме екологічно відповідального бізнесу є відношення до процесу й способів доставки. Власне, екологічно відповідальний бізнес завжди повинен піклуватися про те, щоб постійно проводити, так звану, оптимізацію способів доставки, основною ціллю якої буде забезпечення якомога меншого рівня шкоди для довкілля, природного середовища, а також і те, щоб сама доставка змогла залишати якомога менший рівень вуглецевого сліду в підсумку.

Однією із важливих особливостей екологічно відповідального бізнесу являється дотримання екологічних практик, які сприяють мінімізації негативного впливу на навколишнє природне середовище й довкілля загалом. Такий бізнес інтегрує певні екологічні міркування для своєї діяльності, приймає ряд необхідних управлінських та організаційних рішень та формує положення про корпоративні цінності. До таких основних характеристики відносяться наступні, а саме:

- 1) рівень ефективності вибору, застосування та використання всіх видів як ресурсів, так і всього ресурсного забезпечення загалом;
- 2) способи та методи використання джерел щодо відновлюваної енергії;
- 3) стійкий та налагоджений ланцюг постачання всіх необхідних видів ресурсів;
- 4) використання лише екологічно чистих продуктів та послуг;
- 5) застосування методики щодо зменшення рівня вуглецевого сліду;

б) встановлення відповідності нормативним вимогам;

7) залучення в процеси фінансування та виробництва всіх зацікавлених сторін, які виявляють такий інтерес та бажання брати в цьому участь.

Застосування, вище перелічених, заходів сприяє не тільки захисту щодо навколишнього середовища, але й надає підприємству досить вагомі економічні переваги, в основному, такі як – відчутну економію коштів, значне підвищення рівня репутації бренду, підтримку позитивного еко-іміджу серед конкурентів і взагалі серед бізнесу в цілому.

Також, екологічно відповідальний бізнес сприяє досить хорошему саморозвитку працівників всередині самого підприємства, пропагуючи екологічно відповідальні методи й підходи, а саме:

1) сприяє заохоченню працівників щодо створення, підтримки та застосування умов щодо здійснення сортування сміття як в офісах (на власних робочих місцях), так на самому виробництві;

2) сприяє зменшенню рівня витрат водних та енергетичних ресурсів (води та електроенергії);

3) сприяє використанню різноманітних видів відновлювальних ресурсів.

Саме такий бізнес спроможний істотно заохотити всіх працівників брати досить активну участь в забезпеченні підтримки й відновлення навколишнього природного середовища. На сьогоднішній час, екологічно відповідальний бізнес виступає досить вагомою й невід'ємною частиною репутації власне самої компанії. Доцільно зауважити, що на сьогодні не існує єдиновірного чи єдино правильного підходу, який би всесторонньо відображав основну сутність екологічно відповідального бізнесу, проте, наявна різноманітна інтерпретація щодо напрямів, заходів, методів, методик, моделей тощо, в яких відображаються основні ключові особливості такого роду бізнесу та його важливість в сучасному бізнес-середовищі.

На рис. 3.1 представлено основні етапи розробки та напрямки реалізації оновленої екологічної стратегії для ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» із врахуванням як особливостей ведення сучасного бізнесу за умов невизначеності.

ОНОВЛЕНА ЕКОЛОГІЧНА СТРАТЕГІЯ ТОВ «ЯКОБЗ ДАУ ЕГБЕРТС УКРАЇНА»

Покрокова довгострокова програма, сформована на основі прийнятих управлінських рішень і дій, які спрямовані на зменшення негативного впливу на довкілля; забезпечує рівень гармонізації економічного розвитку компанії із охороною природи; сприяє зниженню екологічних ризиків; створює кардинально нові конкурентні переваги у відповідності до принципів сталого розвитку

Основні етапи розробки стратегії:

- ➔ **1. Проведення екологічного аудиту** (здійснення оцінки щодо стану поточного впливу на довкілля: викиди, відходи, використання ресурсів тощо).
- ➔ **2. Визначення й зазначення основних цілей** (встановлення конкретних, вимірюваних показників, наприклад, зменшення викидів на 20 % щороку).
- ➔ **3. Розробка чіткого плану заходів та дій** (виділення бюджету, підготовка персоналу, впровадження екологічних технологій тощо).
- ➔ **4. Проведення комплексного моніторингу** (здійснення постійного контролю щодо виконання та коригування стратегії).
- ➔ **5. Формування та відображення звітності** (розробка та публікаційна представленість всієї важливої та необхідної звітності).

Основні напрями реалізації стратегії:

- ➔ **1. Енергоефективність:** впровадження відновлюваних джерел енергії, модернізація обладнання та аудит створених процесів.
- ➔ **2. Циркулярна економіка (Zero Waste):** мінімізація відходів, налагодження їх переробки (ресайклінг) та повторного використання.
- ➔ **3. Зелений ланцюг постачань:** співпраця з екологічно відповідальними постачальниками, використання еко-упаковки.
- ➔ **4. Екологічний маркетинг:** просування екологічності товарів чи послуг на ринку для залучення свідомих споживачів.

Рисунок 3.1 – Пропонована оновлена екологічна стратегія
для ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна»

Примітка: сформовано авторами самостійно

Очікувані результати від реалізації пропонованої екологічної стратегії для досліджуваного підприємства представлені на рис. 3.2.

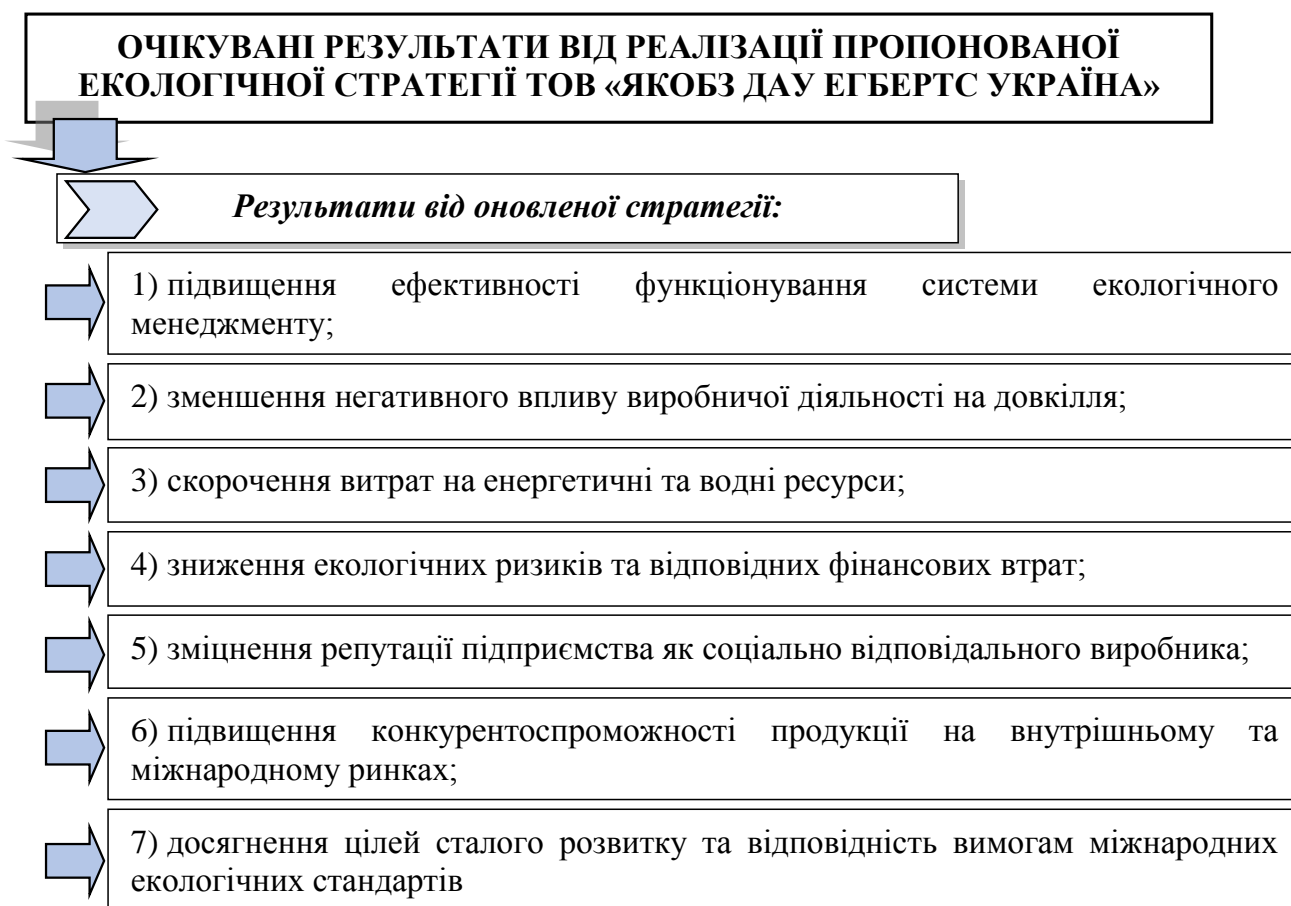

Рисунок 3.2 – Очікувані результати від реалізації пропонованої екологічної стратегії для ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна»

Примітка: сформовано авторами самостійно

На рис. 3.3 представлено основну суть пропонованої системи екологічного менеджменту ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» із врахуванням динамічності розвитку сучасного бізнес-світу.

Отже, сутність пропонованої системи екологічного менеджменту ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» полягає в інтеграції екологічних вимог у всі бізнес-процеси підприємства для мінімізації впливу на довкілля, підвищення ефективності використання ресурсів, дотримання екологічного законодавства та зміцнення репутації соціально відповідальної компанії.

ПРОПОНОВАНА СИСТЕМА ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ТОВ «ЯКОБЗ ДАУ ЕГБЕРТС УКРАЇНА»

Комплексне поєднання довгострокових цілей, дій та бізнес-рішень, що спрямовані на забезпечення мінімізації негативного впливу на довкілля та раціональне використання ресурсів; інтегрується в загальну бізнес-модель для забезпечення сталого розвитку, екологічної безпеки та підвищення конкурентоспроможності

Основні складові:

- ➔ **1. Екологічний аудит та аналіз** (проведення оцінки поточного стану підприємства, виявлення джерел забруднення та обсягів утворення відходів).
- ➔ **2. Формування екологічної політики** (розроблення офіційних документів, які фіксують зобов'язання компанії щодо захисту довкілля (стандарти ISO)).
- ➔ **3. Визначення цілей та показників** (становлення конкретних та вимірюваних показників для порівнювання тих чи інших результатів).
- ➔ **4. Розробка плану дій** (виділення необхідної суми інвестицій для впровадження екологічних інновацій, проведення модернізації обладнання; здійснення навчання персоналу).
- ➔ **5. Моніторинг та контроль** (постійна оцінка та здійснення контрольних заходів за виконанням та реалізацією екологічних цілей).
- ➔ **6. Звітність** (публікація важливих звітів про сталий розвиток бізнесу, як для партнерів, так і громадськості загалом).

Рисунок 3.3 – Пропонована система екологічного менеджменту
ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна»

Примітка: сформовано авторами самостійно

Очікувані результати від впровадження пропонованої системи екологічного менеджменту для ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» представлено на рис. 3.4.

Представлені оновлені стратегія та система екологічного менеджменту ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» є надзвичайно важливими взаємодоповнюючими складовими, які необхідні для бізнесу, що працює в напрямі еко-відповідальності.

Оскільки, дане підприємство має міжнародний статус, то екологічна стратегія є вкрай необхідною для підтримки власного іміджу, бренду та лідерської конкурентної позиції в світі бізнесу загалом. Адже, екологічна відповідальність,

на даний час, виступає не тільки етично-моральним обов'язком кожного виробничого бізнесу, але й є важливим та одним із ключових стратегічних інструментів щодо забезпечення зміцнення власної позиції на ринковому сегменті тощо.

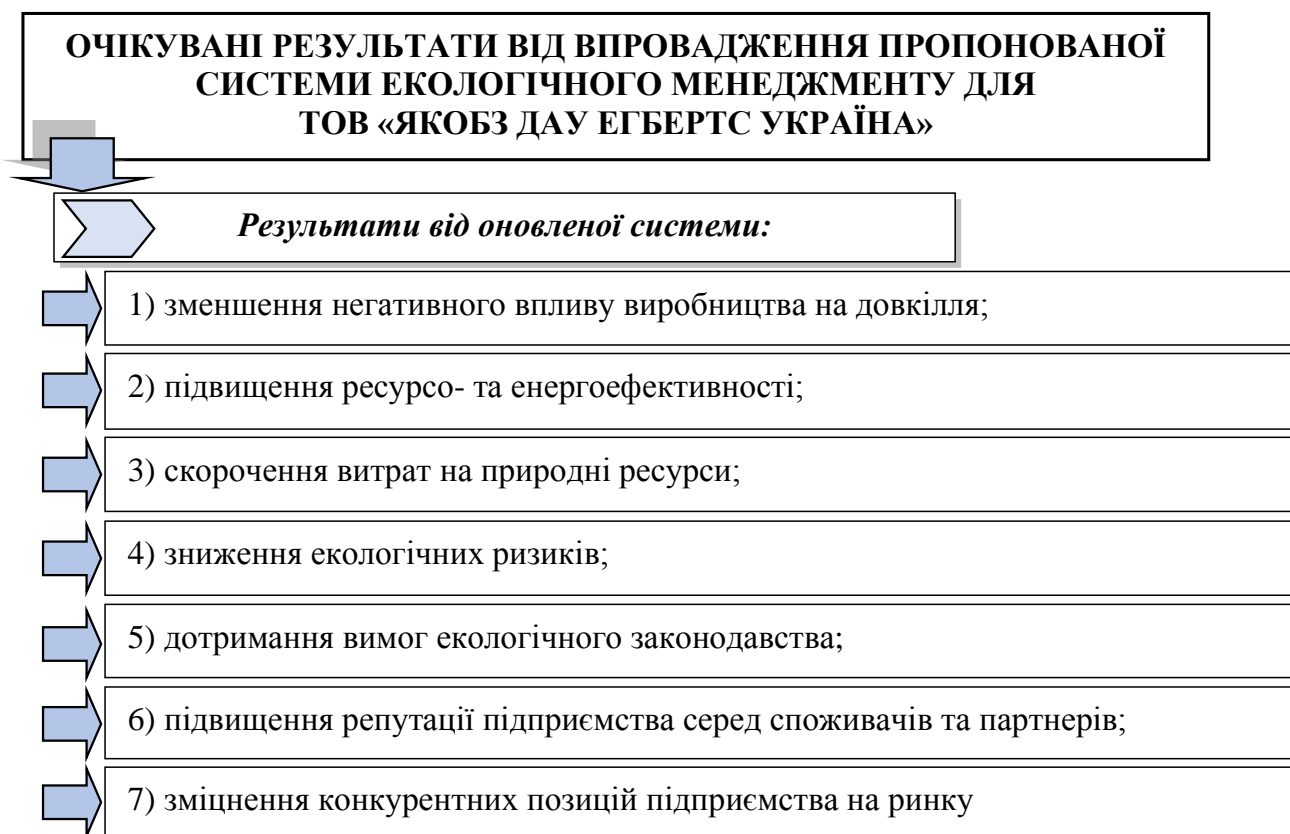

Рисунок 3.4 – Очікувані результати від впровадження пропонованої системи екологічного менеджменту для ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна»

Примітка: сформовано авторами самостійно

Для сучасного бізнесу та забезпечення ефективної діяльності підприємства досить важливим моментом виступає елемент стратегічної важливості екологічної відповідальності, адже, саме це й сприятиме як довготерміновому успіху самого бізнесу, так і підтримці рівня його стійкості, що дуже необхідно за даних швидкозмінних умов.

На рис. 3.5 відображено запропонований перелік основних складових екологічної відповідальності досліджуваного підприємства.

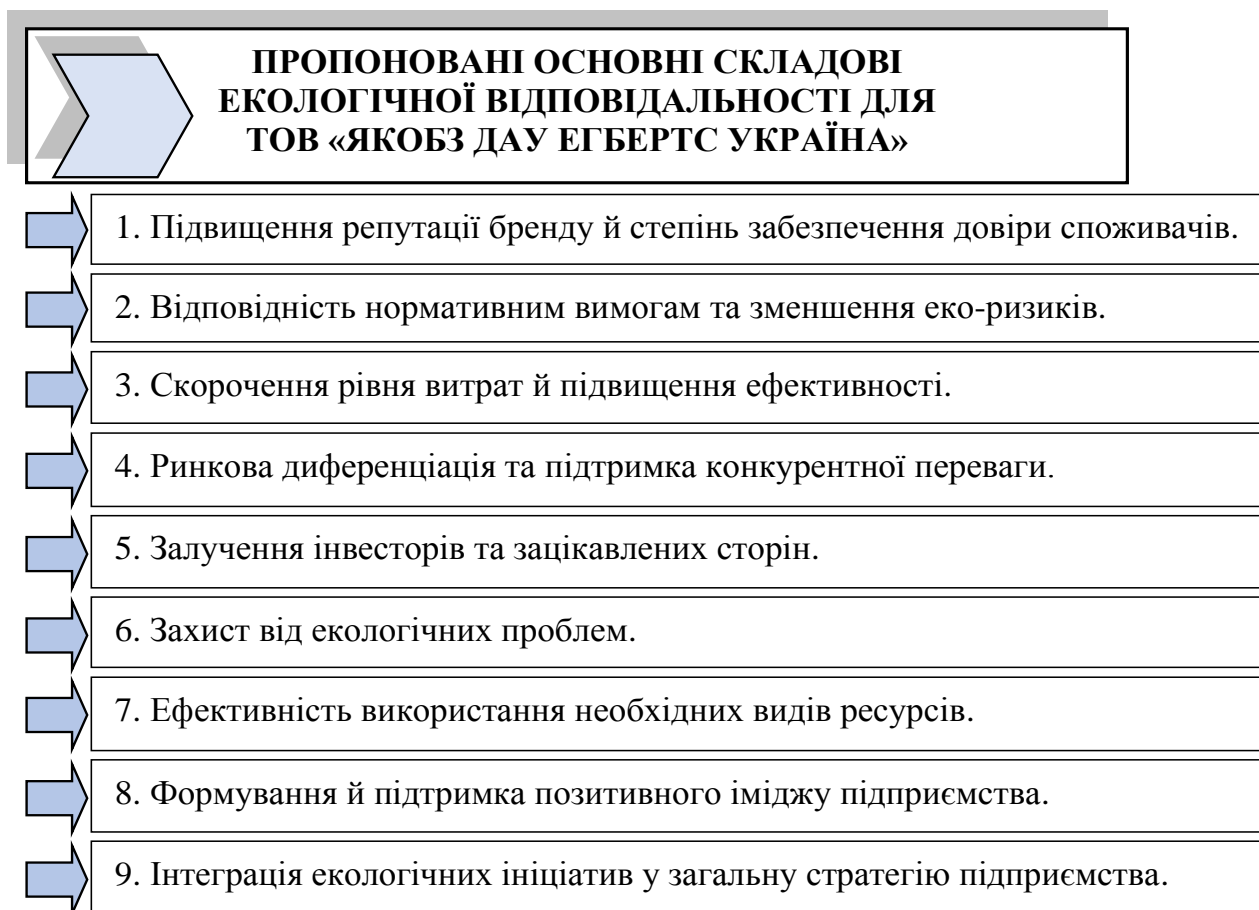

Рисунок 3.5 – Пропонований перелік основних складових екологічної відповідальності для ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна»

Примітка: сформовано авторами самостійно

Зрозуміло, що пропоноване оновлення екологічної стратегії ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» повинно включати екологічну відповідальність, що забезпечуватиме якість самої стратегії та ефективність її реалізації на основі розуміння самої сутності підтримки та збереження екології – навколишнього природного середовища. Тому, таке стратегічне впровадження відповідальності щодо навколишнього середовища забезпечує підприємству як зростання його бізнесу як на місцевому, так і на міжнародному рівнях. Це все вказуватиме на те, що таке підприємство стає екологічно свідомим та діє у відповідності до важливих принципів щодо збереження навколишнього середовища.

Варто зазначити, що важливим в цьому переліку виступає інтеграція екологічних ініціатив у загальну стратегію підприємства, що поєднує

взаємоузгодження мети та цілей сталого розвитку із метою та цілями власне самого ТОВ, організаційною, управлінською та виробничою діяльністю разом із всіма процесами щодо формування й прийняття всього комплексу організаційно-управлінських рішень. Такий підхід гарантуватиме, що власне відповідальність щодо підтримки та збереження навколишнього природного середовища – це не якась окрема діяльність, а важливий та ключовий елемент довгострокового розвитку власного бізнесу та загальна підтримка його фінансового успіху на майбутнє.

3.2 Розробка прогнозної бізнес-модель ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» на основі вдосконалення системи екологічного менеджменту

Система екологічного менеджменту підприємства виступає надзвичайно важливою структурною складовою загальної системи управління бізнесом, основна мета якої, передусім, полягає у значному скороченні рівня негативного впливу на природне довкілля та підтримці й забезпеченні достатнього рівня екологічної безпеки, особливо за теперішніх умов. Крім цього, така система покликана ефективно підтримувати якісний рівень використання та застосування щодо оптимізації ресурсів та ресурсного забезпечення, успішного скорочення ризиків щодо можливих штрафів й санкцій, а також і підтримки формування високого конкурентного рівня особистого іміджу та бренду підприємства тощо.

Як і все у бізнес-світі є змінним відносно його часової трансформації, постійне вдосконалення системи екологічного менеджменту досліджуваного підприємства є вкрай потрібним, передусім, щоб забезпечити збереження власних лідерських ринкових позицій в сучасному світі бізнесу. Саме тому, щоб зуміти прорахувати й оцінити такі зміни щодо вдосконалення системи екологічного менеджменту пропонується застосувати спеціальну прогнозну бізнес-модель для ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» на основі вдосконалення його системи екологічного менеджменту, яка в загальному буде відображати організаційно-управлінський підхід, що об'єднуватиме як фінансово-економічні показники бізнесу, так і показники щодо впливу на природне навколишнє довкілля. Така

бізнес-модель дозволить оцінити, яким саме чином наявні екологічні ризики та можливі інвестиції щодо захисту та підтримки природного середовища будуть впливати на майбутній стан прибутковості та подальше залучення інвестиційних коштів. Дана прогнозна модель щодо підтримки рівня екологічності підприємства відображатиме структурований підхід в процесі здійснення оцінки, побудови прогнозу та управління наявними та можливими ризиками.

Поетапність формування пропонованої прогносної бізнес-моделі для ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» представлена на рис. 3.6.

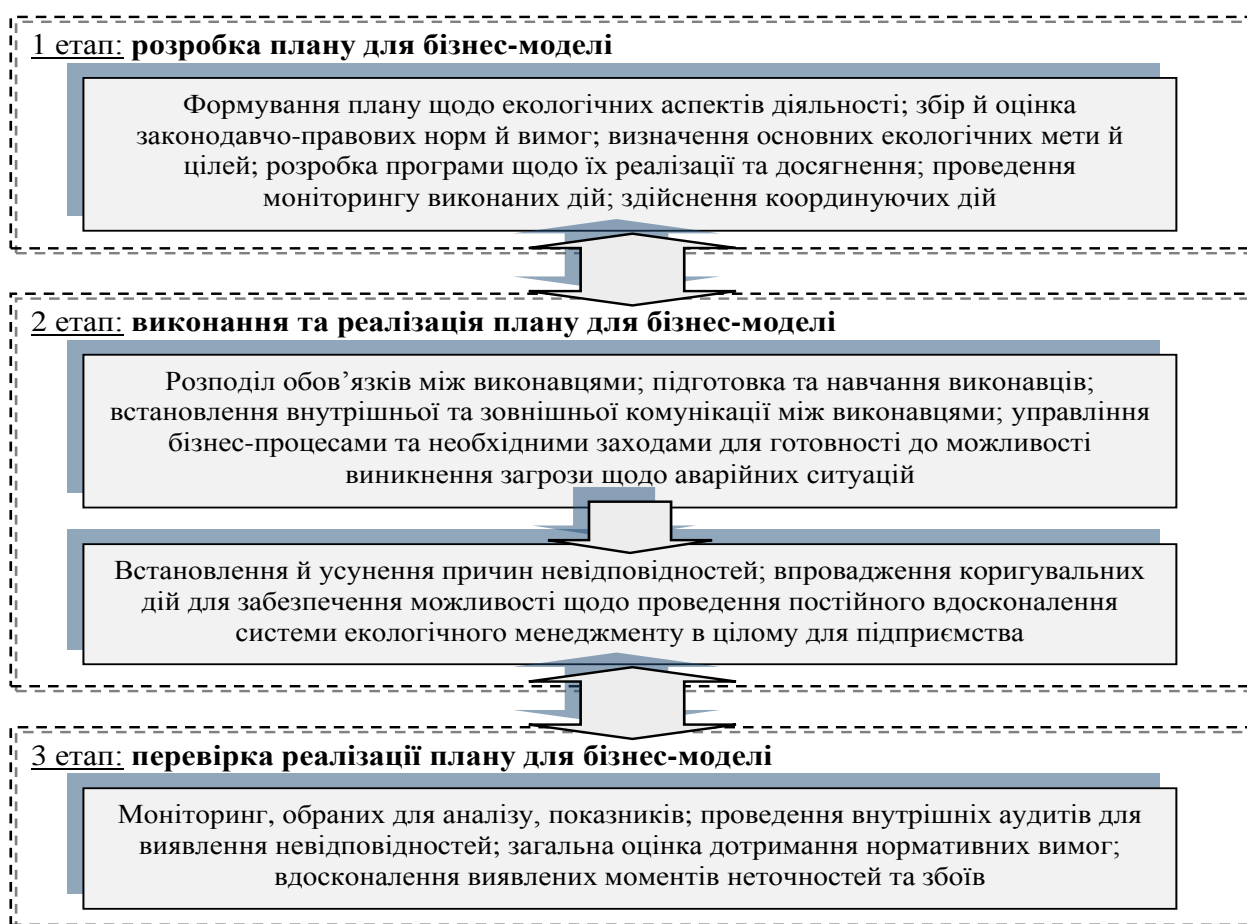

Рисунок 3.6 – Пропонована поетапність формування прогносної бізнес-моделі для ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» на основі вдосконалення системи екологічного менеджменту

Примітка: сформовано авторами самостійно

Отже, основними етапами формування пропонованої бізнес-моделі для ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» на основі вдосконалення системи екологічного менеджменту будуть такі як: розробка, виконання та реалізація, перевірка реалізації, які між собою повинні бути взаємопов'язаними для отримання, в підсумку, максимально позитивного ефекту. Реалізація зазначених етапів дозволить сформувати екологічно орієнтовану бізнес-модель, яка забезпечить підвищення конкурентоспроможності підприємства, зниження екологічних ризиків, оптимізацію витрат на ресурси, зміцнення репутації бренду та досягнення цілей сталого розвитку.

Основні складові реалізації пропонованої прогностичної бізнес-моделі для ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» показані на рис. 3.7.

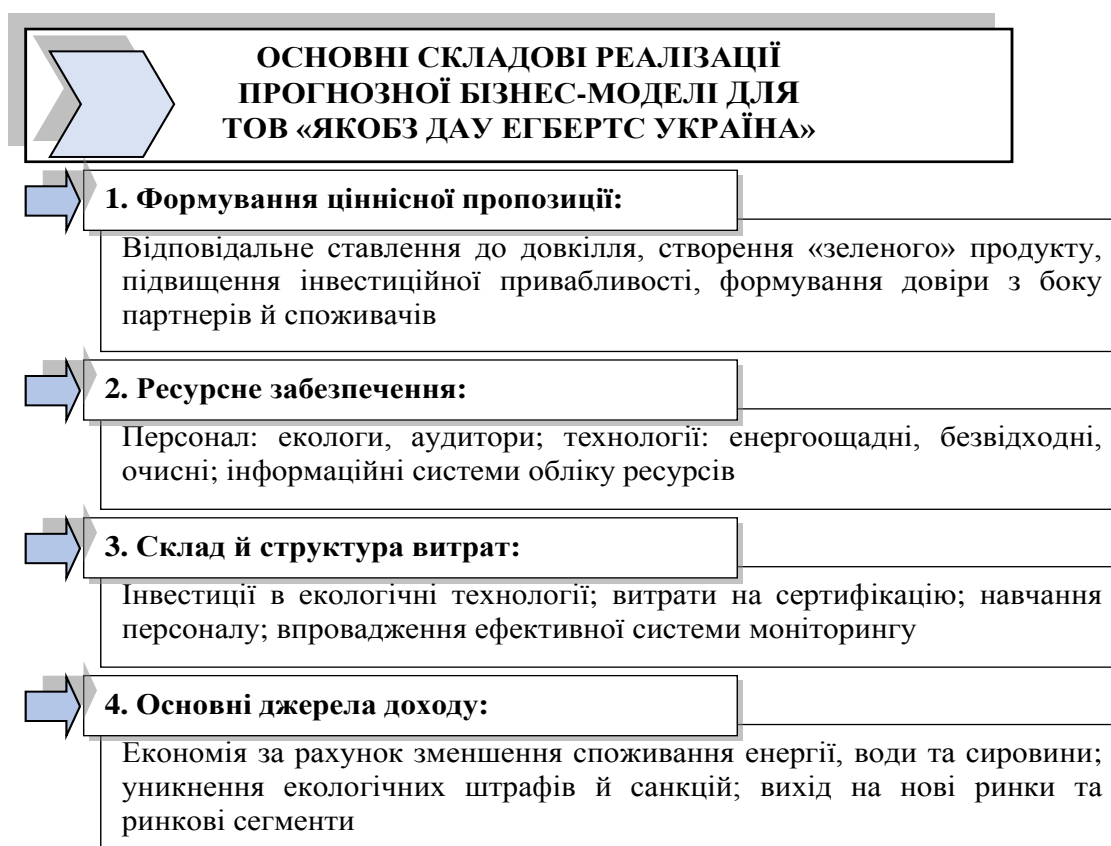

Рисунок 3.7 – Основні складові реалізації прогностичної бізнес-моделі для ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» на основі вдосконалення системи екологічного менеджменту

Примітка: сформовано авторами самостійно

Варто також зазначити, що реалізація прогнозованої бізнес-моделі повинна базуватися на поєднанні принципів екологічного менеджменту, ресурсоефективності, інноваційності та соціальної відповідальності. А її реалізація сприятиме зниженню негативного впливу на довкілля, підвищенню конкурентоспроможності продукції, зміцненню репутації підприємства та досягненню стратегічних цілей сталого розвитку.

Наступним кроком в процесі розробки й формування даної бізнес-моделі буде використання експертного методу щодо оцінювання ефективності наявної системи екологічного менеджменту для ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна». В цій моделі буде здійснюватися аналіз на основі врахування результатів від двох груп показників – внутрішнього та зовнішнього впливу, відповідно. Мінімальне значення оцінюваного показника буде дорівнювати результату – 0 балів; максимальне значення – 100 балів; відповідно, загальний підсумок по кожній із груп визначених показників (сумарно по п'ять показників на кожну із груп) – буде порівню по 50 балів на кожну. В табл. 3.1 представлено експертну оцінку щодо визначення ефективності наявної системи екологічного менеджменту для ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна».

Таблиця 3.1 – Експертна оцінка щодо визначення ефективності наявної системи екологічного менеджменту для ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна», бали

№ з/п	Перелік показників	Результати, бали	Підсумок, бали
Перелік внутрішніх показників – 50 балів			
1	Наявність екологічної освіти (самоосвіти)	10	48
2	Сформованість екоосвідомомсті	11	
3	Розуміння екоцінностей	10	
4	Вміння ефективно розподіляти екоресурси	8	
5	Проведення екоаудиту	9	
Перелік зовнішніх показників – 50 балів			
1	Ефективність державного екоуправління	9	43
2	Наявність спеціальних програм щодо скорочення екоризиків	9	
3	Здійснення ефективного ековдосконалення	8	
4	Наявність законодавчої бази для екології	8	
5	Наявність фінансово-інвестиційної допомоги для вдосконалення екоситуації	9	

Далі потрібно застосувати наступну формулу (3.1) для розрахунку можливого прогнозного рівня ефективності наявної системи екологічного менеджменту для ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна», що фіксуватиметься в пропонованій бізнес-моделі:

$$ПЗР = \frac{ПЗРВП + РЗРЗП}{2} \quad (3.1)$$

де ПЗР – прогнозований загальний результат, бали;

ПЗРВП – прогнозований загальний результат внутрішніх показників, бали;

РЗРЗП – прогнозований загальний результат зовнішніх показників, бали.

На основі даних табл. 3.1 проводяться розрахунки:

$$ПЗР = \frac{48 + 43}{2} = 45,5 \text{ (бали)}$$

В результаті проведеного розрахунку визначено, що прогнозований результат ПЗР склав 45,5 балів.

Для інтерпретування отриманої інформації подано табл. 3.2, в якій описано значення щодо результатів ПЗР.

Таблиця 3.2 – Пропонована шкала щодо оцінки результатів ПЗР, бали

Діапазон результатів ПЗР, бали	Характеристика ПЗР
0 – 40	Дуже низький рівень
41 – 80	Достатній рівень
81 – 100	Високий рівень

Отже, отримане значення показника ПЗР склало в підсумку 45,5 бали, а це, у свою чергу, означає те, що рівень ефективності наявної системи екологічного менеджменту для ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» є достатнім. Адже, розраховане значення показника знаходиться в проміжку між 41 та 80 балами.

Така пропонована методика щодо розробки й формування даної прогностичної бізнес-моделі на основі проведення експертної оцінки та її аналізу відображає те, що дану модель варто застосовувати в діяльності досліджуваного ТОВ, адже, саме за допомогою цієї отриманої інформації видно, що саме потребує більш скрупульозного перегляду та, на цій основі, й вдосконалення.

РОЗДІЛ 4

БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ, ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ

4.1 Менеджмент безпеки ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна»

Менеджмент безпеки є складовою загальної системи управління підприємством і спрямований на забезпечення безпечних і здорових умов праці, попередження виробничого травматизму та професійних захворювань. Менеджмент безпеки поєднує організаційні, технічні, санітарно-гігієнічні та соціально-психологічні заходи, що реалізуються в межах системи охорони праці [26].

Ключовими елементами менеджменту безпеки підприємства є:

- управління професійними ризиками, що включає виявлення небезпечних і шкідливих виробничих факторів;
- оцінювання рівня ризиків для працівників;
- розробку та впровадження заходів щодо їх мінімізації;
- моніторинг ефективності вжитих заходів [26].

Для ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна», як підприємства харчової промисловості з використанням складного технологічного обладнання, ефективний менеджмент безпеки є необхідною умовою стабільного функціонування та сталого розвитку. У досліджуваному товаристві менеджмент безпеки реалізується через систему управління охороною праці (СУОП), основними елементами якої є формування політики підприємства у сфері охорони праці; визначення відповідальності керівництва та працівників за стан безпеки; планування заходів з охорони праці; ідентифікація небезпек та оцінювання професійних ризиків; контроль і аналіз результативності заходів безпеки. Системний підхід дозволяє інтегрувати безпеку праці в усі виробничі процеси.

Менеджмент безпеки в ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» реалізується через класичні управлінські функції:

- планування – розробка річних та перспективних планів заходів з охорони праці, програм зниження ризиків;
- організація – створення служби охорони праці, забезпечення працівників засобами індивідуального захисту;
- мотивація – заохочення працівників до дотримання вимог безпеки, формування культури безпечної праці;
- контроль – проведення внутрішніх перевірок, аудитів, аналіз нещасних випадків;
- коригування – внесення змін до заходів безпеки з урахуванням результатів контролю.

У ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» управління ризиками сприяє попередженню аварійних ситуацій та нещасних випадків.

Важливою складовою менеджменту безпеки є навчання персоналу. На підприємстві проводяться вступний, первинний, повторний, позаплановий та цільовий інструктажі, навчання з пожежної та електробезпеки, перевірка знань з охорони праці, інформування працівників про ризики на робочих місцях. Ці заходи формують відповідальне ставлення персоналу до власної безпеки.

Менеджмент безпеки в ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» орієнтований не лише на дотримання формальних вимог, а й на формування культури безпеки, що передбачає залучення працівників до процесів управління безпекою, заохочення повідомлень про небезпечні ситуації, взаємну відповідальність за безпеку, профілактику стресу та професійного вигорання. Сприятливий психологічний клімат знижує ймовірність помилок і порушень вимог охорони праці.

Отже, менеджмент безпеки в ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» є комплексною системою управління, спрямованою на забезпечення безпечних і здорових умов праці, зниження професійних ризиків та формування культури безпеки. Ефективне функціонування цієї системи сприяє збереженню здоров'я працівників, підвищенню продуктивності праці та зміцненню репутації підприємства як відповідального роботодавця.

4.2 Раціональна організація трудової діяльності та створення сприятливих умов функціонування трудового колективу в ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна»

Раціональна організація трудової діяльності є невід'ємною складовою системи охорони праці на підприємстві [26]. Така організація діяльності у контексті охорони праці передбачає оптимальне планування робочих процесів, безпечну експлуатацію обладнання, відповідність умов праці нормативно-правовим актам з охорони праці [26].

У ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна», як на підприємстві харчової промисловості з підвищеними вимогами до безпеки, організація праці спрямована на мінімізацію професійних ризиків, запобігання виробничому травматизму та збереження здоров'я працівників.

У процесі діяльності ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» на працівників можуть впливати небезпечні та шкідливі фактори – рухомі частини технологічного обладнання, підвищений рівень шуму та вібрації, електричний струм, підвищена температура та вологість повітря, психофізіологічні навантаження, пов'язані з інтенсивністю праці. Виявлення та оцінювання цих факторів є основою для розробки раціональних і безпечних умов праці.

З метою зниження виробничих ризиків у ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» доцільно застосовувати такі заходи раціоналізації праці:

- удосконалення технологічних процесів шляхом автоматизації та дистанційного керування обладнанням;
- раціональне планування робочих місць з урахуванням вимог ергономіки;
- нормування режимів праці та відпочинку, запровадження регламентованих перерв;
- чіткий розподіл відповідальності за охорону праці між керівниками та працівниками;
- регулярне навчання та інструктажі з охорони праці.

Застосування зазначених заходів сприяє зниженню рівня травматизму та підвищенню дисципліни праці.

Сприятливі умови трудового колективу в ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» формуються шляхом реалізації комплексу технічних, організаційних та санітарно-гігієнічних заходів. До них належать:

- забезпечення працівників засобами індивідуального захисту відповідно до характеру робіт;
- контроль параметрів мікроклімату, освітлення та шуму;
- проведення медичних оглядів працівників;
- впровадження заходів пожежної та електробезпеки;
- створення належних побутових умов (роздягальні, санітарні приміщення).

Важливим елементом охорони праці є формування позитивного соціально-психологічного клімату. У ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» це досягається через:

- культуру безпеки праці;
- залучення працівників до виявлення небезпек;
- мотивацію до дотримання правил охорони праці;
- профілактику професійного стресу та перевтоми.

Варто також зазначити, що на організацію раціональної діяльності та створення сприятливих умов трудового колективу досліджуваного підприємства впливає ряд факторів, а саме:

1. Нормативно-правові фактори. Дотримання нормативних вимог забезпечує законність організації праці та мінімізацію виробничих ризиків.

2. Організаційно-управлінські фактори. В ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» до таких факторів належить структура служби охорони праці, розподіл відповідальності між керівниками та працівниками, система планування та контролю заходів з охорони праці, регулярність проведення інструктажів та навчання, культура безпеки на підприємстві. Ефективне управління охороною праці сприяє формуванню дисциплінованого та свідомого трудового колективу.

3. Технічні та технологічні фактори. Технічний стан обладнання та рівень технологічної оснащеності мають суттєвий вплив на умови праці. На підприємстві харчової промисловості, яким є ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна», важливими факторами є ступінь автоматизації виробничих процесів, наявність захисних огорожень і блокувальних пристроїв, технічний стан електрообладнання, рівень шуму, вібрації та освітлення, відповідність обладнання вимогам безпеки. Сучасне та справне обладнання знижує ймовірність травматизму та професійних захворювань.

4. Санітарно-гігієнічні фактори (параметри мікроклімату (температура, вологість, швидкість руху повітря), рівень виробничого шуму, якість освітлення робочих місць, чистота виробничих та побутових приміщень, забезпечення працівників питною водою та санітарно-побутовими умовами). Дані чинники безпосередньо впливають на працездатність та здоров'я працівників. Дотримання санітарних норм сприяє зниженню втомлюваності та підвищенню продуктивності праці.

5. Ергономічні фактори (раціональне планування робочого простору, зручне розміщення інструментів та органів керування, зниження статичних і динамічних навантажень, оптимізацію робочих поз та рухів). Ергономічні чинники визначають відповідність робочого місця фізіологічним можливостям працівника. Урахування ергономіки зменшує ризик професійних захворювань і травм.

6. Психофізіологічні та соціально-психологічні фактори (рівень нервово-емоційного навантаження, монотонність праці, тривалість робочого часу, взаємовідносини в трудовому колективі, стиль керівництва). Психоемоційний стан працівників значною мірою впливає на безпеку праці. Сприятливий соціально-психологічний клімат знижує ризик помилок і нещасних випадків.

7. Медико-профілактичні фактори (попередні та періодичні медичні огляди, профілактика професійних захворювань, контроль стану здоров'я працівників, заходи щодо попередження перевтоми). Медичне забезпечення є важливим чинником збереження здоров'я персоналу. Системний медичний контроль підвищує рівень безпеки праці.

Отже, розробка раціональної діяльності та створення сприятливих умов трудового колективу в ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» з позиції охорони праці є комплексним процесом, спрямованим на забезпечення безпеки, збереження здоров'я та працездатності персоналу. Реалізація системного підходу до охорони праці сприяє підвищенню ефективності виробничої діяльності та формуванню відповідального ставлення до безпеки праці.

ВИСНОВКИ

Представлене дослідження всесторонньо розкриває актуальну на даний час тему «Вдосконалення системи екологічного менеджменту підприємства, на прикладі ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна», основні особливості, аспекти та моменти якої висвітлено в його розділах дослідженні теоретичні основи системи екологічного менеджменту підприємства; проведенні аналізу діяльності та дослідження системи екологічного менеджменту ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна»; обґрунтуванні основних шляхів вдосконалення системи екологічного менеджменту ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна».

Отримані результати даного дослідження відображають наступне:

1. Визначено, що екологічний менеджмент є певною системою принципів, методів, форм і засобів управління діяльністю підприємства, що спрямовується на зниження негативного впливу на навколишнє природне середовище та забезпечення екологічної безпеки. Також, він є складовою загальної системи менеджменту організації та інтегрується у виробничі, економічні й соціальні процеси.

2. Досліджено, що ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» є створеним в підсумку проведеної реорганізації – перетворення Приватного акціонерного товариства «Якобз Дау Егбертс Україна» в Товариство з обмеженою відповідальністю (25 травня 2018 р.), а основними напрямками його діяльності є: 1) виготовлення та проведення оптових продаж кави; 2) здійснення надання для операційної оренди власного обладнання; 3) проведення різноманітних консультаційних послуг своїм внутрішньогруповим компаніям тощо.

3. Проаналізовано, що за 2023 р. чисельність працюючих складала 333 особи; за 2024 р. – ситуація змінилася в сторону скорочення кількості працівників до 331 особи, відбулося зменшення на -2 особи (-0,60 %) порівняно із 2023 р.; за 2023 р. сума заробітної плати склала 78061 тис. грн.; за 2024 р. – даний показник

дорівнював 80095 тис. грн., відбулося його зростання на 2034 тис. грн. (2,61 %) відносно значення за 2023 р.

4. Проаналізовано, що незважаючи на продовження воєнних дій на території країни протягом 2023-2024 років, дане ТОВ все ж продовжує ефективно працювати, про що свідчать отримані значення фінансових показників за звітний – 2024 р., особливо, – це фінансовий показник «прибуток», значення якого не тільки мають позитивну характеристику, але й відображають позитивну тенденцію росту (2023 р. – 146172 тис. грн.; 2024 р. – 224150 тис. грн.) на основі збільшення за 2024 р. на 53,35 % відносно значення 2023 р.

6. Визначено, що екологічно відповідальний бізнес сприяє досить хорошему саморозвитку працівників всередині самого підприємства, пропагуючи екологічно відповідальні методи й підходи: сприяє заохоченню працівників щодо створення, підтримки та застосування умов щодо здійснення сортування сміття як в офісах, так на самому виробництві; сприяє зменшенню рівня витрат водних та енергетичних ресурсів; сприяє використанню різноманітних видів відновлювальних ресурсів.

7. Зазначено, що оновлені стратегія та система екологічного менеджменту ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна» є надзвичайно важливими взаємодоповнюючими складовими, які необхідні для бізнесу, що працює в напрямі еко-відповідальності, адже, це необхідною для підтримки власного іміджу, бренду та лідерської конкурентної позиції в світі бізнесу загалом.

8. Обгрунтовано, що запропонована розробка й формування прогнозної бізнес-моделі на основі проведення експертної оцінки та її аналізу відображає те, що дану модель варто застосовувати в діяльності ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна», адже, саме за допомогою отриманої інформації видно, що саме потребує більш скрупульозного перегляду та, на цій основі, вдосконалення.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Tymoshenko L. The management modeling of ecological and economic system / Us S., Tymoshenko L. // Sustainable production and consumption in industry: challenges and opportunities. Collection of scientific articles. Ed.: Shvets V., Paliekhova L. Dnipro-Cottbus: Accent, 2022 (184 p.). P. 179-182.

2. Бабчинська О.І. Інструменти формування механізму екологічного менеджменту в сучасних умовах. *Ефективна економіка*. 2020. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8250>.

3. Білявська Ю.В., Мінаков О.В. Формування екологічного менеджменту на підприємстві. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2020. Випуск 27. С. 24-28. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2020-37-4>.

4. Будько О.В., Кіріченко О.І. Концептуальні засади системи екологічного менеджменту та її інформаційного забезпечення. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2024. Т. 35 (74). № 4. С. 58-63. URL: https://econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2024/35_74_4/12.pdf.

5. Василенко Л.О., Березницька Ю.О., Жукова О.Г. Розвиток екологічного менеджменту на підприємстві в умовах глобалізації економіки України. *Економіка та держава*. № 8/2017. С.62-65 URL: <https://repository.knuba.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9486413a-dd80-4a57-aa41-36dd8b69a0f/content>.

6. Годлевська М.М. Перспективи впровадження системи екологічного менеджменту на українських підприємствах. *International scientific e-journal ЛОГОΣ*. 2019. № 4. URL: <https://www.ukrlogos.in.ua/10.11232-2663-4139.04.11.html>.

7. Демченко К.В. Поняття «ефективності» у контексті екологічної модернізації виробництва суб'єктами підприємництва. *Підприємництво і торгівля*. 2023. № 39. С. 73-79. URL: <http://journals-lute.lviv.ua/index.php/pidprtorgi/article/view/1482/1393>.

8. Європейська Бізнес-Асоціація. URL: <https://eba.com.ua/about-us/>.

9. Звітність щодо діяльності ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна». URL: <https://www.jacobsdouweegberts.com/about-us/ukraine/>.

10. Звітність щодо діяльності ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна»: Звіт про управління за 2024 рік. URL: https://www.jacobsdouweegberts.com/siteassets/about-us/ukraine/--__2024_.pdf.

11. Звітність щодо діяльності ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна»: Звіт про управління за 2023 рік. URL: https://www.jacobsdouweegberts.com/siteassets/about-us/ukraine/--_2023.pdf.

12. Звітність щодо діяльності ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна»: Фінансова звітність за 2024 рік. URL: <https://www.jacobsdouweegberts.com/siteassets/about-us/ukraine/--2024----.pdf>.

13. Звітність щодо діяльності ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна»: Фінансова звітність за 2023 рік. URL: <https://www.jacobsdouweegberts.com/siteassets/about-us/ukraine/--2023----.pdf>.

14. Караїм О.А., Лавринюк З.В. Методологічні засади розвитку екологічного менеджменту в Україні. *Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна серія «Екологія»*. 2015. Вип. 13. С. 49-53.

15. Корпоративна інформація про ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна». URL: <https://www.jacobsdouweegberts.com/about-us/ukraine/>

16. Кос К.П., Виговський В.Г. Удосконалення системи екологічного менеджменту на підприємстві. Матеріали конференції. Житомир, 2021. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/01/139-1.pdf>.

17. Кужда Т.І., Луциків І.В., Шведа Н.М. Розвиток екологічно відповідального бізнесу в Україні та в світі. Соціально-економічні проблеми і держава. 2019. Вип. 2 (21). С. 246-258. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2019/19ktiuts.pdf>.

18. Луциків І. Формування методичного підходу до вибору напрямків активізації інноваційної діяльності підприємств. Соціально-економічні проблеми і держава. 2017. Вип. 1 (16). С. 102- 112. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2017/17lividp.pdf>.

19. Платформа рішень для менеджерів природоохоронної діяльності. URL: <http://ecolog-ua.com>.

20. Потапюк І.П., Стеценко М.О. Система екологічного менеджменту як складова екологічної безпеки. *Український журнал прикладної економіки*. 2020. Том 5. № 3. С. 410-416. URL: http://ujae.org.ua/wp-content/uploads/2021/05/ujae_2020_r03_a46.pdf.

21. Савчук Т.В., Накладюк Н.М. Система екологічного менеджменту: особливості впровадження українськими підприємствами. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична*. Вип. 35/2022. С. 115-122. <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7671814>.

22. Системи екологічного управління: сучасні тенденції та міжнародні стандарти: Посібник / С.В. Берзіна, І.І. Яреськовська та ін. К: Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. 134 с. URL: <https://www.ecolabel.org.ua/images/page/2018-04-02-01.pdf>.

23. ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна»: Кодекс ділової етики постачальника компанії «JDE». URL: https://www.jacobsdouweegberts.com/siteassets/about-us/ukraine/_jde-supplier-code-of-conduct-2021_final.pdf.

24. ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна»: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.jacobsdouweegberts.com/about-us/company-overview/>.

25. ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна»: Політика з якості, охорони довкілля, безпечності продуктів та охорони праці. URL: https://www.jacobsdouweegberts.com/siteassets/about-us/ukraine/jde_ua_quality2019.pdf.

26. ТОВ «Якобз Дау Егбертс Україна»: Про компанію. URL: <https://www.jacobsdouweegberts.com/about-us/>.

27. Українська Рада Бізнесу URL: <https://urb.org.ua/hto-mi/>.

28. Холодняк І.А., Шведа Н.М. Переваги використання серії стандартів ISO 9000 для управління якістю підприємства. Наука, інновації, бізнес: проблеми, перспективи і сьогочасні тренди розвитку: матеріали XI-ої Всеукраїнської науково-практичної конференції пам'яті почесного професора ТНТУ, академіка

НАН України М.Г. Чумаченка (Тернопіль, 26 травня 2023 року). Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2023. 137 с. С. 124-125.

29. Шостаковська А., Гудзь Ю., Майстренко Ю., Козинець А. Методичні підходи оцінювання ефективності системи управління економіко-екологічною безпекою підприємства. *Успіхи і досягнення у науці*. 2025. № 9 (19). DOI:10.52058/3041-1254-2025-9(19)-950-964.

30. Юрик Н., Краузе О. Соціальна відповідальність суб'єктів ринку праці. Електронне наукове видання. Публічне адміністрування та національна безпека. 2023. № 4. URL: <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2023-4>
<http://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/41177>.

31. Яснолоб І.О., Чайка Т.О., Черненко К.В. Формування стратегічної моделі екологічного менеджменту. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Вип. 56. С. 89-93. URL: <https://dspace.pdau.edu.ua/handle/123456789/8695>.

ДОДАТКИ